YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
(laajennettu neljäs jaosto)

11 päivänä heinäkuuta 2007 *

Asiassa T-351/03,

Schneider Electric SA, kotipaikka Rueil-Malmaison (Ranska), edustajinaan asianajajat A. Winckler ja M. Pittie,

kantajana,

jota tukee

Ranskan tasavalta, asiamiehenään G. de Bergues,

väliintulijana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään aluksi P. Oliver, É. Gippini Fournier ja C. Ingen-Housz, sittemmin Oliver, O. Beyne ja R. Lyal ja lopuksi Oliver, Lyal ja F. Arbault,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

jota tukee

Saksan liittotasavalta, asiamiehinään W.-D. Plessing ja M. Lumma,

väliintulijana,

jonka kohteena on vahingonkorvauskanne, joka koskee vahinkoa, jota kantaja väittää kärsineensä sellaisten lainvastaisuuksien vuoksi, jotka rasittavat Schneider Electric SA:n ja Legrand SA:n välisen yrityskeskittymän soveltuvuutta yhteismarkkinoille koskevaa valvontamenettelyä,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: tuomarit H. Legal, I. Wiszniewska-Białecka, V. Vadapalas, E. Moavero Milanesi ja N. Wahl,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Pocheć,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.4.2007 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskeva lainsäädäntö

1 Yrityskeskittymien valvonnasta 21.12.1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 (EYVL L 395, s. 1, sellaisena kuin se on oikaistuna (EYVL 1990, L 257, s. 13) ja sellaisena kuin se on muutettuna 30.6.1997 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1310/97 (EYVL L 180, s. 1); jäljempänä asetus), sellaisena kuin sitä sovelletaan nyt käsiteltävään asiaan, 2 artiklan 3 kohdassa säädetään, että keskittymä julistetaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, jos sillä luodaan sellainen määräävä asema tai vahvistetaan sellaista määräävää asemaa, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla olennaisesti estyy.

2 Asetuksen 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään, että keskittymän katsotaan syntyvän, jos yritys saa esimerkiksi ostamalla osakkeita tai osuuksia suoran tai välillisen määräysvallan toisessa yrityksessä.

3 Asetuksen 6 artiklan 1 kohdan b alakohdassa täsmennetään, että komissio julistaa yhteismarkkinoille soveltuviksi sille asetuksen nojalla ilmoitetut keskittymät, joihin sovelletaan asetusta mutta joiden soveltuvuudesta yhteismarkkinoille ei ole vakavia epäilyjä.

4 Päinvastaisessa tapauksessa komissio päättää yksityiskohtaisemman valvontamenettelyn aloittamisesta (ns. toisen vaiheen aloittamisesta tehtävä päätös) 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti.

5 Asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että nämä päätökset on tehtävä kuukauden kuluessa keskittymää koskevan ilmoituksen vastaanottamista seuraavasta päivästä tai täydellisten tietojen vastaanottamista seuraavasta päivästä.

6 Asetuksen 8 artiklan 2 ja 3 kohdassa annetaan komissiolle toimivalta tehdä valvonnan toisessa vaiheessa joko päätös keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, tarvittaessa osallistuvien yritysten ilmoitettuun sulautumahankkeeseensa tekemien muutosten jälkeen, tai päätös yhteismarkkinoille soveltumattomuudesta.

7 Asetuksen 10 artiklan 3 kohdassa täsmennetään, että päätökset, joilla keskittymä julistetaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, on tehtävä neljän kuukauden kuluessa päivästä, jona toisen vaiheen menettely aloitetaan.

8 Asetuksen 8 artiklan 4 kohdassa säädetään, että jos yhteismarkkinoille soveltumattomaksi julistettu keskittymä on jo toteutettu, komissio voi 3 kohdan mukaisella tai erillisellä päätöksellä vaatia keskitettyjä yrityksiä erotettavaksi toisistaan tai muuta aiheellista toimenpidettä tehokkaan kilpailun edellytysten palauttamiseksi.

9 Asetuksen 10 artiklan 6 kohdassa säädetään, että jos komissio ei ole tehnyt päätöstä toisen vaiheen aloittamisesta kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamista seuraavasta päivästä tai täydellisten tietojen vastaanottamista seuraavasta päivästä tai päätöstä keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille neljän kuukauden kuluessa päivästä, jona toisen vaiheen menettely aloitetaan, ilmoitettua keskittymää pidetään yhteismarkkinoille soveltuvana.

10 Asetuksen 10 artiklan 5 kohdassa säädetään, että jos yhteisön tuomioistuimet kumoavat komission tekemän päätöksen, asetuksessa säädetyt määräajat alkavat uudelleen kulua päivästä, jona tuomioistuimen tuomio on annettu.

11 Asetuksen 7 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että keskittymää ei saa toteuttaa ennen kuin siitä on tehty ilmoitus eikä ensimmäisten kolmen viikon kuluessa ilmoituksen tekemisestä.

12 Asetuksen 7 artiklan 3 kohdassa täsmennetään, että mitä 1 kohdassa säädetään, ei estä komissiolle ilmoitetun julkisen osto- tai vaihtotarjouksen toteuttamista, ellei ostaja käytä kysymyksessä oleviin osakkeisiin tai osuuksiin liittyvää äänioikeuttaan tai käyttää sitä vain säilyttääkseen näiden sijoitusten täyden arvon ja komission 4 kohdan nojalla myöntämällä poikkeusluvalla.

13 Viimeksi mainitun säännöksen mukaan komissio voi pyynnöstä myöntää luvan poiketa 7 artiklan 1 ja 3 kohdassa tarkoitetuista velvoitteista estääkseen vakavan vahingon aiheutumisen yhdelle tai useammalle keskittymään osallistuvalle yritykselle. Poikkeuslupaan voidaan liittää ehtoja ja velvoitteita tehokkaan kilpailun edellytysten varmistamiseksi. Poikkeuslupaa voidaan hakea ja se voidaan myöntää koska tahansa, myös ennen ilmoituksen tekemistä tai keskittymistoimen toteuttamisen jälkeen.

14 Asetuksen 18 artiklan 1 kohdassa säädetään vielä, että ennen muun muassa 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun päätöksen tekemistä komission on menettelyn jokaisessa vaiheessa neuvoa-antavan komitean kuulemiseen asti varattava niille yrityksille, joita asia koskee, tilaisuus esittää huomautuksensa niitä vastaan esitetyistä väitteistä.

15 Saman artiklan 3 kohdassa täsmennetään, että komissio saa perustaa päätöksensä vain niihin vastaväitteisiin, joista yritykset, joita asia koskee ovat voineet esittää huomautuksensa, ja että menettelyssä on täysimääräisesti taattava niiden oikeus puolustautumiseen.

Asian tausta

16 Schneider Electric SA -niminen yhtiö (jäljempänä Schneider) ja Legrand SA -niminen yhtiö ovat molemmat Ranskan oikeuden mukaan perustettuja yhtiöitä, joista ensimmäinen myy ja valmistaa sähkönjakelun, teollisuusvalvonnan ja automaation alojen tuotteita ja järjestelmiä ja jälkimmäinen pienjänniteasennuksiin tarkoitettuja sähkölaitteita.

17 Sähkönjakelun tuotteiden sektori on segmentoitu seuraavien tuotemarkkinoiden mukaan:

Segmentti	Nimi	Tuotteet
Segmentti 1	Pienjännitepääkeskukset	Kaappielementit, virrankatkaisijat, varokkeet jne.
Segmentti 2	Nousukeskukset	Kaappielementit, virrankatkaisijat, varokkeet jne.
Segmentti 3	Kaapelihyllyt ja asennusvalmiit virtakiskojärjestelmät	Kaapelihyllyt ja asennusvalmiit virtakiskojärjestelmät
Segmentti 4	Ryhmäkeskukset	Kaappielementit, virrankatkaisijat, varokkeet, johtosuoja-automaatit ja vikavirtasuojakytkimet yms.
Segmentti 5A	Ryhmäkeskuksesta myötävirtaan sijaitsevat sähkölaitteet	Vastaanottopään laitteet; valvontajärjestelmät; turva- ja suojajärjestelmät; tietoliikenneverkkojärjestelmien komponentit

Segmentti 5B	Väliintulevat asennustarvikkeet	Liitäntärasiat, kiinnitys- ja kaapelointitarvikkeet, jotka tulevat ryhmäkeskuksesta myötävirtaan ja laitteistosta vastavirtaan
Segmentti 5C	Kaapelitiet	Lattiarasiat, seinäkourut, lattiapylväät jne.
Teollisuuden komponentit	Muuntajat ja tehonlähteet; valvonta- ja merkinantoapuvälineet.	Laitteet, joilla varmistetaan vaihtovirran tai tasavirran syöttö teollisuuslaitteisiin; kytkentälaitteet, joilla varmistetaan teollisuuslaitteiden ohjaus.

18 Tukkuliikkeet, jotka ovat paikallisia jälleenmyyjiä, ostavat alan ammattilaisten, sähköasentajien ja sähkösuunnittelijoiden käyttämien materiaalien valikoiman valmistajilta eli teollisuuskonserneilta. Sähkösuunnittelijat kokoavat sähkönjakokeskusten eri elementtejä.

19 Schneider ja Legrand ilmoittivat komissiolle Schneiderin suunnitelmasta hankkia asetuksen 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla Legrand kokonaan määräysvaltaansa antamalla julkinen vaihtotarjous (jäljempänä julkinen vaihtotarjous).

20 Näiden kahden yhtiön hallitusten puheenjohtajien välisessä 12.1.2001 päivätyssä kirjeessä todettiin, että Legrandin hallituksen puheenjohtaja valmisteli henkilökohtaisesti komissiolle ehdotettavia ratkaisuja ja että kumpikaan yhtiöistä ei voi ehdottaa minkäänlaisia Legrandia koskevia sitoumuksia tai hyväksyä niitä ilman Schneiderin ja Legrandin hallitusten puheenjohtajien ennakkolupaa.

21 Nämä kaksi yhtiötä ilmoittivat 15.1.2001 suunniteltua keskittymää koskeneesta sopimuksestaan (jäljempänä keskittymä), ja Schneider jätti julkisen vaihtotarjousluonnoksen Legrandin osakkeista Pariisin Conseil des marchés financiersille (rahoitusmarkkinoita valvova elin).

22 Julkinen vaihtotarjous oli avoinna 1.2. ja 7.3.2001 välisen ajan, ja se ilmoitettiin virallisesti komissiolle 16.2.2001.

23 Ilmoituksen tehneet osapuolet huomauttivat CO-ilmoituslomakkeessaan erityisesti keskittymän vaikutuksista tarjontaan merkityksellisten alakohtaisten markkinoiden segmenttien 4 ja 5 välillä, että ei ollut juurikaan syytä uskoa, että keskittymästä voisi seurata konglomeraattivaikutus.

24 Koska komissio katsoi, että keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille vallitsi vakavia epäilyjä, se aloitti 30.3.2001 asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla valvonnan toisen vaiheen.

25 Komissio osoitti 6.4.2001 päivätyllä kirjeellä asetuksen 11 artiklan 1 kohdan nojalla tietojensaantipyynnön Schneiderille ja Legrandille.

26 Tätä pyyntöä seurasi asetuksen 11 artiklan 5 kohdan nojalla tehty 27.4.2001 päivätty muodollinen päätös, jonka seurauksena 10 artiklan 4 kohdan nojalla pidennettiin komissiolle asetettua toisen vaiheen aloittamisesta laskettavaa neljän kuukauden määräaikaa, jonka kuluessa sen on päätettävä keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille.

27 Sen jälkeen kun Cour d'appel de Paris (Ranska) hylkäsi kanteen, jonka Legrandin vähemmistöosakkaat olivat nostaneet ja jossa ne kiistivät julkisen vaihtotarjouksen hyväksyttävyyden, Schneider jätti 7.6.2001 muutetun julkisen vaihtotarjouksen ehdot, jolloin julkinen vaihtotarjous hyväksyttiin, aloitettiin 21.6.2001 ja päätettiin 25.7.2001.

28 Komissio osoitti 3.8.2001 Schneiderille väitetiedoksiannon, jossa todettiin, että keskittymällä luodaan määräävä asema tai vahvistetaan määräävää asemaa tietyillä kansallisilla alakohtaisilla markkinoilla.

29 Commission des opérations de bourse (pörssioperaatioita valvova elin) antoi 6.8.2001 lausunnon Schneiderin esittämän julkisen vaihtotarjouksen lopullisesta tuloksesta. Schneider oli siten saanut haltuunsa 98,7 prosenttia Legrandin osakkeista.

30 Keskittymän osapuolet kiistivät väitetiedoksiantoon 16.8.2001 antamassaan vastauksessa komission huomioon ottaman markkinoiden määritelmän samoin kuin sen analyysin keskittymän vaikutuksista näihin markkinoihin.

31 Ilmoituksen tehneiden yritysten ja komission yksiköiden välillä pidettiin 29.8.2001 kokous sellaisten keskittymään mahdollisti tehtävien muutosten määrittelemiseksi, joilla voitaisiin ratkaista komission yksilöimät kilpailuongelmat.

32 Schneider ehdotti tätä varten useaan kertaan komissiolle korjaustoimenpiteitä.

33 Schneider ja Legrand totesivat kilpailukysymyksistä vastuussa olevalle komission jäsenelle 25.9.2001 osoittamassaan kirjeessä olevansa täysin hämmästyneitä siitä, miten komissio oli suhtautunut kielteisesti niiden viimeisiin ehdotuksiin, vaikka kyseisten ehdotusten mukaan Legrandin oli tarkoitus luopua koko Euroopan talousalueella (jäljempänä ETA) sähkönjakokeskusten komponenttien markkinoista.

34 Komissio teki 10.10.2001 asetuksen 8 artiklan 3 kohdan nojalla päätöksen 2004/275/EY keskittymän julistamisesta yhteismarkkinoille soveltumattomaksi (Asia COMP/M.2283 – Schneider/Legrand) (EUVL 2004, L 101, s. 1; jäljempänä soveltumattomuuspäätös).

35 Komissio katsoi soveltumattomuuspäätöksen 782 perustelukappaleessa, että keskittymällä luotaisiin määräävä asema, jonka seurauksena tehokas kilpailu olennaisesti estyisi seuraavilla kansallisilla alakohtaisilla markkinoilla:

– nousukeskuksiin tarkoitettujen koteloitujen katkaisijoiden, pienoiskatkaisijoiden ja kaappien markkinat Italiassa

– ryhmäkeskuksiin tarkoitettujen pienoiskatkaisijoiden, johtosuoja-automaattien ja koteloiden markkinat Tanskassa, Espanjassa, Italiassa ja Portugalissa

– liitäntäkatkaisijoiden markkinat Ranskassa ja Portugalissa

– kaapelihyllyjen markkinat Yhdistyneessä kuningaskunnassa

– pistorasioiden ja kytkinten markkinat Kreikassa

– tiivistettyjen laitteiden markkinat Espanjassa

– kiinnitys- ja liitäntätarvikkeiden markkinat Ranskassa

– sähkönmuuntotuotteiden markkinat Ranskassa

– valvonta- ja merkinantoapulaitteiden markkinat Ranskassa.

36 Komissio arvioi niin ikään soveltumattomuuspäätöksen 783 perustelukappaleessa, että keskittymällä vahvistettaisiin määräävää asemaa, jonka seurauksena tehokas kilpailu olennaisesti estyisi seuraavilla alakohtaisilla markkinoilla Ranskassa:

– nousukeskuksiin tarkoitettujen koteloitujen katkaisijoiden, pienoiskatkaisijoiden ja kaappien markkinat

– ryhmäkeskuksiin tarkoitettujen pienoiskatkaisijoiden, johtosuoja-automaattien ja koteloiden markkinat

– pistorasioiden ja kytkinten markkinat

– tiivistettyjen laitteiden markkinat

– turvavalaistusjärjestelmien tai turvavaloyksiköiden markkinat.

37 Komissio katsoi myös, että Schneiderin ehdottomat korjaustoimenpiteet eivät olleet sellaisia, että niillä kyettäisiin ratkaisemaan soveltumattomuuspäätöksessä yksilöidyt kilpailuongelmat.

38 Koska Schneider oli toteuttanut sillä perusteella, että se omisti 98,1 prosenttia Legrandin pääomasta, yrityskeskittymän, joka oli todettu jälkikäteen yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, komissio antoi 24.10.2001 toisen väitetiedoksiannon Schneiderin ja Legrandin erottamiseksi toisistaan.

39 Komissio suunnitteli kyseisessä asiakirjassa määräävänsä Schneiderin asetuksen 8 artiklan 4 kohdan nojalla luovuttamaan varansa Legrandista siten, että sen markkina-asema ei olisi enää merkittävä, palauttaakseen tehokkaan kilpailun riittävän varmasti ja riittävän nopeasti. Komissio arvioi niin ikään tarpeelliseksi antaa välittömästi kokeneen ja itsenäisen uskotun miehen tehtäväksi hallinnoida Schneiderin omistamia Legrandin osakkeita.

40 Schneiderin esittämän pyynnön johdosta komissio teki asetuksen 7 artiklan 4 kohdan perusteella 4.12.2001 päätöksen, jolla Schneider sai luvan käyttää Legrandin osakkeisiinsa liittyvää äänioikeutta Schneiderin nimeämän uskotun miehen välityksellä komission hyväksymässä uskotun miehen kanssa tehdyssä sopimuksessa määrätyin ehdoin.

41 Schneider ja uskottu mies Salustro Reydel Management allekirjoittivat 10.12.2001 sopimuksen uskottuna miehenä toimimisesta.

42 Schneider nosti 13.12.2001 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kumoamiskanteen soveltumattomuuspäätöksestä (asia T-310/01) ja esitti erillisessä asiakirjassa hakemuksen siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ratkaisisi asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 76 a artiklan mukaisessa nopeutetussa menettelyssä.

43 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi 23.1.2002 kyseisen hakemuksen asiakirjojen luonteen sekä erityisesti kanteen ja siihen liitettyjen asiakirjojen laajuuden perusteella.

44 Komissio teki 30.1.2002 asetuksen 8 artiklan 4 kohdan perusteella päätöksen (jäljempänä erottamispäätös), jolla Schneider määrättiin erottautumaan Legrandista yhdeksän kuukauden määräajassa, joka päättyisi 5.11.2002.

45 Erottamispäätöksessä Schneideria kiellettiin erottautumasta erikseen tietyistä Legrandin toiminnoista, edellytettiin komission etukäteishyväksyntää Legrandin ostajalle tai ostajille ja kiellettiin kokonaan Legrandin tiettyjen toimintojen myöhempi palauttaminen Schneiderille.

46 Schneider nosti 18.3.2002 kumoamiskanteen erottamispäätöksestä (asia T-77/02) sekä esitti hakemukset kanteen ratkaisemisesta nopeutetussa menettelyssä ja erottamispäätöksen täytäntöönpanon lykkäämisestä (asia T-77/02 R).

47 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi asiassa T-77/02 hakemuksen asian ratkaisemisesta nopeutetussa menettelyssä päätöksellä, joka annettiin osapuolille tiedoksi 25.3.2002.

48 Ensimmäisen jaoston puheenjohtajan ja esittelevän tuomarin luona järjestettiin 5.4.2002 epävirallinen tapaaminen asian T-310/01 osapuolten edustajien kanssa.

49 Komissio pidensi asiaan T-77/02 liittyneessä välitoimimenettelyssä 23.4.2002 järjestetyn istunnon jälkeen 8.5.2002 päivätyllä kirjeellä 5.2.2003 saakka määräaikaa, joka oli annettu Schneiderille Legrandista erottautumiseksi, tämän vaikuttamatta erottautumisprosessin vaiheiden toteuttamiseen pidennetyn määräajan aikana.

50 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) päätti 3.5.2002 komissiota kuultuaan hyväksyä Schneiderin hakemuksen asian T-310/01 ratkaisemisesta nopeutetussa menettelyssä, kun Schneider oli vahvistanut, että se turvautuisi kanteensa lyhennettyyn versioon, joka oli toimitettu 12.4.2002.

51 Kun komissio oli pidentänyt erottautumiselle asetettua määräaikaa 8.5.2002 päivätyllä kirjeellään, Schneider peruutti asiassa T-77/02 R täytäntöönpanon lykkäämistä koskeneen hakemuksensa kirjeellä, joka vastaanotettiin 14.5.2002.

52 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti poisti 28.5.2002 antamallaan määräyksellä asian T-77/02 R rekisteristä ja totesi, että välitoimia koskevasta menettelystä aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin pääasiaa T-77/02 koskevan kanteen yhteydessä.

53 Legrandille, Comité central d'entreprise de la SA Legrandille ja Comité européen du groupe Legrandille annettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen jaoston puheenjohtajan 6.6.2002 antamilla määräyksillä lupa osallistua oikeudenkäyntiin väliintulijoina asioissa T-310/01 ja T-77/02 komission vaatimusten tukemiseksi sillä perusteella, että Legrandilla oli intressi riitojen ratkaisemiseen, koska tehtyjen päätösten voimassa pitäminen tai kumoaminen vaikutti suoraan sen tilanteeseen.

54 Schneider valmisteli Legrandin luovutusta, joka oli tarkoitus toteuttaa siinä tapauksessa, että sen kaksi kumoamiskannetta hylättäisiin, ja teki tätä tarkoitusta varten 26.7.2002 Wendel-KKR-nimisen konsortion kanssa luovutussopimuksen, joka piti panna täytäntöön viimeistään 10.12.2002 ja joka sisälsi lausekkeen, jonka perusteella Schneider saisi irtisanoa sopimuksen 5.12.2002 saakka sopimusrikkomista koskevan korvauksen maksamista vastaan, mikäli soveltumattomuuspäätös kumottaisiin.

55 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi soveltumattomuuspäätöksen asiassa T-310/01, Schneider Electric vastaan komissio, 22.10.2002 antamallaan tuomiolla (Kok. 2002, s. II-4071; jäljempänä asia Schneider I) sillä perusteella, että asiaa tutkittaessa ja arvioitaessa keskittymän vaikutusta Ranskan ulkopuolella oleviin kansallisiin alakohtaisiin markkinoihin oli tehty virheitä ja puolustautumisoikeuksia oli loukattu, mikä rasitti keskittymän vaikutusta Ranskan alakohtaisiin markkinoihin ja Schneiderin ehdottamia korjaustoimenpiteitä koskenutta analyysia.

56 Asiassa Schneider I annetussa tuomiossa todetaan ensimmäisen kohdan osalta seuraavaa:

”256 – – komissio on toistamiseen yliarvioinut uuden yrityksen taloudellisen vahvuuden 782 ja 783 perustelukappaleessa tarkoitetuilla kansallisilla alakohtaisilla markkinoilla ottamalla analyysissaan, joka koskee keskittymän vaikutuksia näihin markkinoihin, lukuun sellaisen täydellisen tuotevalikoiman, joka ei vastaa sitä todellista kilpailutilannetta, joka markkinoilla vallitsisi – – keskittymän jälkeen.

257 Samat perustelut on esitettävä sulautumassa syntyvän yrityksen tuotemerkkikokoelman osalta, jonka ainutkertaisuus perustuu samalla tavalla ilmoituksen tehneillä osapuolilla koko ETA:n alueella olevien tuotemerkkien abstraktiin yhteen niputtamiseen.

– –

296 – – kun komissio on kieltäytynyt ottamasta huomioon ABB:n ja Siemensin markkinaosuuksia laskiessaan näiden kahden ryhmän sähkönjakokeskusten komponenttien integroitua myyntiä, se on aliarvioinut – – sulautumassa syntyvän yrityksen kahden merkittävän kilpailijan taloudellisen vahvuuden ja vastaavasti yliarvioinut sulautumassa syntyvän yrityksen vahvuuden nousukeskusten komponenttien Ranskan ja Italian markkinoilla sekä ryhmäkeskusten komponenttien Tanskan, Espanjan, Ranskan, Italian ja Portugalin markkinoilla.

– –

404 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mielestä edellä todetut virheet, laiminlyönnit ja ristiriitaisuudet, jotka liittyvät komission suorittamaan analyysiin – – keskittymän vaikutuksista, ovat kiistatta vakavia.

405 Kun komissio on lähtenyt siitä, että sulautumassa syntyvän yrityksen toiminnat laajentuvat koko ETA:lle, se on liittänyt yhteen sellaisia taloudellista vahvuutta osoittavia seikkoja, jotka ovat ulkopuolisia keskittymän vaikutusalaan kuuluville kansallisille alakohtaisille markkinoille, ja tämän seurauksena keskittymän vaikutuksia näihin markkinoihin on kohtuuttomasti suurenneltu.

406 Tältä osin on muistutettava, ettei yhdenkään päätöksessä huomioon otetun tosiseikan perusteella voida katsoa, että ehdotettu keskittymä voisi aiheuttaa kilpailuongelmia muilla markkinoilla kuin niillä Ranskan ja kuuden muun maan alakohtaisilla markkinoilla, jotka on yksilöity päätöksen 782 ja 783 perustelukappaleessa keskittymän vaikutusalaan kuuluviksi markkinoiksi.

407 Päätöksessä ei erityisesti ole mitään analyysia – – keskittymän vaikutusalaan kuulumattomien kansallisten alakohtaisten markkinoiden kilpailurakenteesta.

408 Koska jälleenmyynnin rakenteita koskevaan analyysiin liittyy puutteita ja ristiriitaisuuksia, komissio ei myöskään voinut ottaa sulautumassa syntyvän yrityksen huomattavana kilpailuetuna huomioon sitä, että kyseisellä yrityksellä on väitetysti etuoikeutettu pääsy jakeluverkostoon niihin asemiin perustuen, jotka sillä on jälleenmyynnin tasolla pienjännitesähkölaitteiden markkinoilla kokonaisuudessaan, eikä sitä, etteivät tukkukauppiaat voi kohdistaa uuteen yritykseen kilpailun painetta.

409 Ne taloudellista vahvuutta osoittavat seikat, jotka perustuvat Schneider-Legrand-ryhmän tuotevalikoiman ainutlaatuisuuteen ja sen tuotemerkkiyhdistelmän ylivoimaisuuteen, ovat luonteeltaan abstrakteja ja irrallaan kansallisista huomioon otettavista alakohtaisista markkinoista, minkä johdosta komissio on yliarvioinut vielä enemmän – – keskittymän vaikutuksia keskittymän vaikutusalaan kuuluviin kansallisiin alakohtaisiin markkinoihin.

410 Sama koskee toisaalta sitä, että komissio on kieltäytynyt ottamasta huomioon ABB:n ja Siemensin integroitua myyntiä niillä kansallisilla sähkönjakokeskusten komponenttien markkinoilla, joihin keskittymä vaikuttaa, ja toisaalta sitä, että erityisesti siihen analyysiin, joka koskee kyseisen keskittymän vaikutuksia ryhmäkeskusten komponenttien Tanskan markkinoihin sekä nousukeskusten ja ryhmäkeskusten komponenttien Italian markkinoihin, liittyy puutteita.

411 Edellä esitetyt analyysia ja arviointia koskevat virheet ovat näin ollen omiaan viemään pois todistusarvon siltä keskittymän vaikutuksia koskevalta taloudelliselta arvioinnilta, johon kiistettyä yhteismarkkinoille soveltumattomuutta koskeva julistus perustuu.

412 Riippumatta siitä, miten puutteellinen komission päätös todeta keskittymä yhteismarkkinoille soveltumattomaksi on, kyseiset puutteet eivät kuitenkaan voi merkitä päätöksen kumoamista, jos ja siltä osin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi kaikkien muiden tähän päätökseen sisältyvien seikkojen nojalla katsoa osoitetuksi, että keskittymän toteuttaminen johtaa joka tapauksessa sellaisen määräävän aseman luomiseen tai vahvistamiseen, jonka seurauksena tehokas kilpailu olennaisesti estyy asetuksen – – 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

413 Tältä osin todetut virheet eivät sinällään riitä kyseenalaistamaan niitä väitteitä, jotka komissio on esittänyt niiden kaikkien Ranskan alakohtaisten markkinoiden osalta, jotka on lueteltu 782 ja 783 perustelukappaleessa.

414 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa tältä osin, ettei Schneider ole tosissaan kiistänyt – – keskittymän vaikutuksista näihin markkinoihin tehtyä analyysia. Se on sitä vastoin tehnyt parhaansa arvostellakseen komissiota siitä, että tämä on ekstrapoloinut Ranskan markkinoilla keskittymän johdosta vallitsevan kilpailutilanteen muihin keskittymän vaikutusalaan kuuluviin kansallisiin alakohtaisiin markkinoihin.

415 Päätökseen sisältyvät tosiseikat huomioon ottaen on todellakin mahdotonta jättää hyväksymättä komission väitettä, jonka mukaan ehdotetulla keskittymällä luodaan Ranskan markkinoilla, joilla kumpikin ilmoituksen tehneistä osapuolista oli jo erittäin vahva, sellainen määräävä asema tai kyseisillä markkinoilla vahvistetaan sellaista määräävää asemaa, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla olennaisesti estyy asetuksen – – 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla – –.

416 Päätöksestä nimittäin ilmenee, että Schneider-Legrand-ryhmällä on kaikilla keskittymän vaikutusalaan kuuluvilla Ranskan markkinoilla sellaiset markkinaosuudet, joita voidaan pitää osoituksena määräysvallasta tai vahvistuneesta määräysvallasta, kun otetaan huomioon se, että sulautuneen yrityksen tärkeimpien kilpailijoiden toiminta on vähäistä ja niiden markkinaosuudet ovat hajaantuneet – –.

417 Komissio on lisäksi väittänyt – – ilman, että Schneider olisi sitä tältä osin arvostellut ja mikä sitä paitsi seuraa [päätöksestä], että tukkukauppiaiden pienjännitelaitteista maksamat hinnat olivat ennen keskittymän toteuttamista

Ranskassa keskimäärin paljon korkeammat kuin muilla kansallisilla keskittymän vaikutusalaan kuuluvilla markkinoilla.

418 – – on todettava olevan kiistatonta, että ilmoituksen tehneiden osapuolten välinen kilpailu niillä Ranskan alakohtaisilla markkinoilla, joita väitteet koskevat, oli merkitykseltään ratkaisevaa, ja että – – keskittymän seurauksena kyseisiltä markkinoilta poistuu yksi olennainen kilpailutekijä.

– –

419 Päätöksen perustana olevaa taloudellista analyysia voidaan näin ollen pitää riittämättömänä ainoastaan kaikkien muiden keskittymän vaikutusalaan kuuluvien kansallisten alakohtaisten markkinoiden kuin Ranskan markkinoiden osalta, ja Ranskan markkinat muodostavat kiistämättä yhteismarkkinoiden merkittävän osan asetuksen – – 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla.”

57 Asiassa Schneider I annetussa tuomiossa todettiin Schneiderin puolustautumisoikeuksien loukkaamisesta, joka rasitti keskittymän vaikutusta Ranskan alakohtaisiin markkinoihin ja kantajan esittämiä korjauskeinoja koskenutta analyysia, seuraavaa:

”444 Komissio oli – – velvollinen tarkentamaan sitäkin yksityiskohtaisemmin ne kilpailuongelmat, joita ehdotettu yrityskeskittymä aiheutti, siten, että ilmoituksen tehneillä osapuolilla oli mahdollisuus esittää hyödyllisesti ja hyvissä ajoin sellaisia varojen luovuttamista koskevia ehdotuksia, joiden avulla keskittymästä olisi tarvittaessa saatu yhteismarkkinoille soveltuva.

445 [3.8.2001 annettua] väitetiedoksiantoa luettaessa ei – – ilmene, että siinä olisi käsitelty riittävän selkeästi ja tarkasti sitä, että Schneiderin asema vahvistuu ranskalaisiin pienjännitelaitteiden jälleenmyyjiin nähden, ei vain sen seurauksena, että mukaan lasketaan Legrandin myynti sähkönjakokeskusten komponenttien markkinoilla, vaan myös sen seurauksena, että Legrandilla on hallitseva asema vastaanottopään sähkölaitteiden segmenteillä. Erityisesti on huomattava, että väitetiedoksiannon yleispäätelmissä luetellaan keskittymän vaikutusalaan kuuluvat eri kansalliset alakohtaiset markkinat osoittamatta kuitenkaan millään tavalla sitä, että jommankumman ilmoituksen tehneen osapuolen asema tietyillä tuotemarkkinoilla nojautuisi toisella osapuolella joillakin toisilla alakohtaisilla markkinoilla olevaan asemaan.

– –

453 – – Schneiderilla [ei] ole väitetiedoksiannon perusteella ollut mahdollisuutta arvioida niiden komission nimeämien kilpailuongelmien täyttä laajuutta, joita – – keskittymä aiheutti Ranskan pienjännitelaitteiden markkinoille jälleenmyynnin tasolla.

454 Tästä seuraa, että Schneiderin puolustautumisoikeuksia on loukattu useilta kohdin.

455 Schneiderilta on ensinnäkin viety mahdollisuus riitauttaa hyödyllisesti sen komission näkemyksen perusta, jonka mukaan Schneider vahvistaa jälleenmyynnin tasolla määräävää asemaansa Ranskassa nousukeskusten ja ryhmäkeskusten komponenttien alalla Legrandilla vastaanottopään sähkölaitteiden alalla olevaan hallitsevaan asemaan perustuen.

456 Schneider ei näin ollen ole saanut tilaisuutta esittää hyödyllisesti tätä koskevia huomautuksiaan vastauksessaan väitetiedoksiantoon eikä 21.8.2001 pidetyssä kuulemistilaisuudessa.

457 Jos sillä olisi ollut tähän mahdollisuus, komissio olisi voinut muuttaa kantaansa tai päinvastoin tukea omaa näkemystään koskevaa esitystä uusilla seikoilla, minkä seurauksena päätös olisi joka tapauksessa voinut olla erilainen.

458 Näin ollen on katsottava, ettei Schneiderille ole annettu mahdollisuutta esittää hyödyllisesti ja hyvissä ajoin ehdotuksia sellaisista riittävän laajoista varojen luovuttamisista, joilla komission nimeämät kilpailuongelmat kyseisillä Ranskan alakohtaisilla markkinoilla olisi voitu ratkaista.

459 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa tältä osin Schneiderin korostaneen suullisessa käsittelyssä sitä, ettei se todellisuudessa ole voinut ehdottaa hyvissä ajoin parannuksia niihin kilpailuongelmiin, joiden osalta se ei ole riitauttanut päätöstä.

460 Schneiderilta on siten voitu välillisesti riistää mahdollisuus saada hyväksyntä, jonka komissio olisi voinut antaa ehdotetuille parannuksille, jos ilmoituksen tehneille osapuolille olisi annettu mahdollisuus esittää hyvissä ajoin ehdotuksia sellaisista riittävän suurista luopumisista, joilla kaikki komission nimeämät kilpailuongelmat jälleenmyynnin osalta Ranskassa olisi voitu ratkaista.

461 Näiden säännönvastaisuuksien merkitys on sitäkin vakavampi, koska kuten komissio on useaan kertaan suullisessa käsittelyssä korostanut, parannukset ovat ainoa keino säästää asetuksen N:o 4064/89 2 artiklan 3 kohdan

soveltamisalaan kuuluva yrityskeskittymä yhteismarkkinoille soveltumattomuutta koskevalta julistukselta.

462 Tämän johdosta päätöksellä on loukattu puolustautumisoikeuksia, joten kanneperuste on hyväksyttävä.

463 Päätös on näin ollen kumottava ilman, että olisi tarvetta ottaa kantaa niihin muihin kanneperusteisiin ja väitteisiin, jotka Schneider on esittänyt kanteensa tueksi ja jotka kohdistuvat erityisesti siihen, miten komissio on arvioinut niitä Schneiderin tekemiä varojen luovuttamista koskevia ehdotuksia, joilla keskittymästä saadaan yhteismarkkinoille soveltuva.

464 Komission on siten EY 233 artiklan perusteella toteutettava tämän kumoamistuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet.

465 Kyseisten täytäntöönpanotoimenpiteiden on otettava huomioon perustelut, jotka muodostavat tuomiolauselman välttämättömän tuen (ks. yhdistetyt asiat 97/86, 99/86, 193/86 ja 215/86, Asteris ym. v. komissio, tuomio 26.4.1988, Kok. 1988, s. 2181, 27 kohta). Tämän tuomion kannalta merkitykselliset perustelut edellyttävät erityisesti siinä tilanteessa, jossa ilmoitetun keskittymän soveltuvuutta koskeva tutkinta aloitetaan uudelleen, että Schneiderille annetaan mahdollisuus esittää niiden keskittymän vaikutusalaan kuuluvien kansallisten alakohtaisten markkinoiden osalta, joiden osalta päätökseen sisältyvää taloudellista analyysia ei tässä tuomiossa ole hylätty, eli Ranskan alakohtaisten markkinoiden osalta hyödyllisesti puolustuksensa ja ehdottaa tarvittaessa sellaisia korjaustoimenpiteitä, jotka ovat komission esittämien ja etukäteen tarkentamien väitteiden mukaisia.”

58 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi asiassa T-77/02, Schneider Electric vastaan komissio, 22.10.2002 antamallaan tuomiolla (Kok. 2002, s. II-4201; jäljempänä asia Schneider II) vastaavasti erottamispäätöksen, koska se oli kumotun soveltumattomuuspäätöksen täytäntöönpanotoimi, ilman että oli tarpeen tutkia muita lainvastaisuusväitteitä, joita oli esitetty erikseen erottamispäätöksestä.

59 Komissio ei hakenut muutosta asiassa Schneider I ja asiassa Schneider II annettuihin tuomioihin, joten niistä tuli lainvoimaisia.

60 Schneider korosti 29.10.2002 päivätyssä kirjeessä menettelyn viivästymisten merkitystä ja vakavia taloudellisia seurauksia ja vahvisti, että sen Ranskan osalta 24.9.2001 esittämät korjaustoimenpiteet voisivat olla väliaikaisesti keskittymän soveltuvuutta yhteismarkkinoille koskevan uudelleentarkastelun perustana mahdollisten väitteiden esittämistä odotettaessa.

61 Komissio julkaisi 15.11.2002 Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä (EYVL C 279, s. 22) ilmoituksen, joka koski keskittymän valvonnan uudelleenaloittamista ja jossa se täsmensi, että tutkimusta koskevia määräaikoja sovellettaisiin asetuksen 10 artiklan 5 kohdan nojalla päivämäärästä 23.10.2002 eli asiassa Schneider I annetun tuomion julistamispäivää seuraavasta päivästä lukien. Komissio totesi lisäksi, että keskittymä voisi ensimmäisen vaiheen ensimmäisessä tutkimuksessa kuulua asetuksen soveltamisalaan, tämän rajoittamatta lopullista päätöstä, ja kehotti kolmansia osapuolia esittämään sille mahdolliset huomautuksensa.

62 Komissio ilmoitti Schneiderille 13.11.2002 päivätyssä väitetiedoksiannossa, että keskittymä saattoi rajoittaa kilpailua alakohtaisilla markkinoilla Ranskassa Schneiderin ja Legrandin markkinaosuuksien merkittävien päällekkäisyyksien, niiden perinteisen kilpailutilanteen poistumisen, Schneiderin ja Legrandin muodostaman yksikön hallussa olevien tavaramerkkien merkityksellisyyden, sen tukkukauppiaisiin kohdistaman markkinavoiman ja sen vuoksi, ettei yksikään kilpailija voinut korvata Legrandin ennen keskittymää aiheuttamaa kilpailupainetta.

63 Komissio totesi erityisesti seuraavaa:

”Siten keskittymästä seuraa kaikilla asianomaisilla markkinoilla, joilla jompikumpi osapuolista oli määräävässä asemassa ennen keskittymää, yhden sellaisen välittömän kilpailijan eliminoiminen, joka ainoana kykeni kohdistamaan kilpailupainetta määräävässä asemassa olevaan yritykseen nähden, koska sillä tuetaan samalla konsernilla saman alan muilla segmenteillä olevia erittäin vahvoja asemia, jotka perustuvat erityisesti sen tavaramerkkien tunnettuuteen ja sen ja tukkukauppiaiden välisiin liikesuhteisiin.”

64 Schneider ehdotti 14.11.2002 komissiolle korjaustoimenpiteitä, joilla oli tarkoitus poistaa Schneiderin ja Legrandin toimintojen päällekkäisyydet kyseessä olevilla alakohtaisilla markkinoilla Ranskassa.

65 Schneider huomautti komissiolle 25.11.2002 päivätyllä kirjeellä, että koska keskittymän vaikutuksia ei ollut tutkittu markkinakohtaisesti, komission 13.11.2002 päivätyssä väitetiedoksiannossa esittämät väitteet olivat luonteeltaan ja laajuudeltaan yhä epätäsmällisiä eikä niillä osoitettu kilpailunvastaista vaikutusta kyseessä olevilla markkinoilla, ja että komission esittämät yleiset toteamukset eivät olleet totuudenmukaisia.

66 Komissio ilmoitti Schneiderille 29.11.2002 päivätyllä kirjeellä, että sen perättäin ehdottamat korjaustoimenpiteet eivät olleet riittäviä kaikkien keskittymän kilpailulle aiheuttamien ongelmien ratkaisemiseksi, koska luovutettujen toimintojen kannattavuudesta ja itsenäisyydestä oli yhä epäilyjä ja koska ehdotetuilla toimenpiteillä ei voitu luoda vastapainoa Schneiderin ja Legrandin muodostaman yksikön kilpailuvoimalle.

67 Cour d'appel de Versailles (Ranska), joka käsitteli asiaa välitoimimenettelyssä, totesi 29.11.2002 antamassaan tuomiossa, että Schneiderin esittämille korjaustoimenpiteille ei ollut saatu Legrandin hallituksen puheenjohtajan ennakkolupaa, mikä oli edellä mainitun 12.1.2001 päivätyn kirjeen vastaista, joten se määräsi Schneiderin peruuttamaan "Legrandin varoja koskevat myyntiehdotukset, joita Legrand ei ollut hyväksynyt".

68 Schneider arvosteli 2.12.2002 päivätyssä kirjeessään komissiota siitä, että tämä epäili ehdotettujen korjaustoimenpiteiden toimivuutta ja kykyä taata kilpailutilanteen säilyminen kyseessä olevilla Ranskan markkinoilla, ja ilmoitti, että menettelyn ollessa nyt jo loppuvaiheessa keskustelujen jatkaminen ei komission kannan perusteella enää ollut realistista. Yli vuoden kestäneen epävarmuuden lopettamiseksi Schneider ilmoitti siis komissiolle päättäneensä myydä Legrandin Wendel-KKR:lle.

69 Schneider vahvisti 3.12.2002 päivätyllä faksilla komissiolle päätöksensä ja täsmensi, että 26.7.2002 tehdyn luovutussopimuksen mukaisesti Legrandin myynti Wendel-KKR:lle ei toteutuakseen edellyttänyt enää sen toimenpiteitä ja että se oli määrä toteuttaa 10.12.2002.

70 Komissio aloitti keskittymän valvonnan toisen vaiheen 4.12.2002 tekemällään päätöksellä ja katsoi, että Schneiderin ehdottamien korjaustoimenpiteiden perusteella ei ollut mahdollista tutkimuksen tässä vaiheessa poistaa vakavia epäilyksiä, jotka koskivat edelleen keskittymän soveltuvuutta yhteismarkkinoille ja jotka johtuvat sen vaikutuksista soveltumattomuuspäätöksen 782 ja 783 kohdassa määriteltyihin alakohtaisiin markkinoihin Ranskassa.

71 Komissio totesi muun muassa, että luovutetuiksi ehdotetut toiminnot koskivat Legrandin varoja ja että ne vaikuttivat olevan ristiriidassa Cour d'appel de Versailles'n tuomion kanssa, ja hylkäsi ehdotetut toimenpiteet toissijaisesti kyseisten yksiköiden elinkelpoisuuden ja itsenäisyyden vuoksi.

72 Schneider luovutti 10.12.2002 osuutensa Legrandissa Wendel-KKR:lle ja ilmoitti tästä komission yksiköille seuraavana päivänä.

73 Komissio ilmoitti 13.12.2002 päivätyllä kirjeellä Schneiderille tutkintamenettelyn lopettamisesta kohteen puuttumisen vuoksi, koska Legrand ei ollut enää Schneiderin määräysvallassa.

74 Schneider nosti 10.2.2003 kumoamiskanteen 4.12.2002 tehdystä päätöksestä aloittaa toinen vaihe ja 13.12.2002 tehdystä lopettamispäätöksestä (asia T-48/03).

75 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määräsi asioissa T-310/01 DEP ja T-77/02 DEP, Schneider Electric vastaan komissio, 29.10.2004 antamillaan määräyksillä (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) komission maksamaan Schneiderille aiheutuneet korvauskelpoiset oikeudenkäyntikulut, joiden määrä oli 419 595,32 euroa asiassa T-310/01 ja 426 275,06 euroa asioissa T-77/02 ja T-77/02 R.

76 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti asiassa T-48/03, Schneider Electric vastaan komissio, 31.1.2006 antamallaan määräyksellä (Kok. 2006, s. II-111) kumoamiskanteen asiassa T-48/03 tutkimatta sillä perusteella, että riidanalaiset toisen vaiheen aloittamisesta tehty päätös ja lopettamispäätös eivät olleet Schneiderille vastaisia päätöksiä.

77 Schneider valitti tästä määräyksestä yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 12.4.2006 jätetyllä kirjelmällä.

78 Tämä valitus hylättiin asiassa C-188/06 P, Schneider Electric vastaan komissio, 9.3.2007 annetulla yhteisöjen tuomioistuimen määräyksellä (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Yhteisöjen tuomioistuin totesi tämän määräyksen 48 kohdassa, että komissio oli valitessaan keskittymän valvontamenettelyn ensimmäisen vaiheen uudelleen aloittamisen pyrkinyt tekemään päätelmät asiassa Schneider I annetusta tuomiosta, joten se oli toteuttanut kaikki tarvittavat varotoimet taatakseen sen, ettei Schneiderin puolustautumisoikeuksia loukattaisi.

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset

79 Schneider nosti 10.10.2003 toimittamallaan kannekirjelmällä nyt esillä olevan vahingonkorvauskanteen.

80 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti antoi 2.12.2003 tekemällään päätöksellä asian neljännen jaoston käsiteltäväksi.

81 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (neljäs jaosto) toteutti 11.12.2003 prosessinjohtotoimen, jolla rajoitettiin keskustelu sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntymisen periaatteeseen ja vahingon arvioimista koskeviin menetelmiin.

82 Saksan liittotasavalta ja Ranskan tasavalta hyväksyttiin 20.4.2004 ja 6.12.2004 annetuilla määräyksillä asiassa väliintulijoiksi, ensin mainittu tukemaan komission vaatimuksia ja jälkimmäinen tukemaan Schneiderin vaatimuksia.

83 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti komission vaatimuksesta 13.10.2004 siirtää asian laajennetun neljännen jaoston käsiteltäväksi.

84 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu neljäs jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ja esittää asianosaisille kirjallisia kysymyksiä, joihin nämä vastasivat asetetuissa määräajoissa.

85 Asianosaisten suulliset lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 25.4.2007 pidetyssä istunnossa.

86 Schneider vaatii Ranskan tasavallan tukemana, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– ensisijaisesti

– velvoittaa yhteisön suorittamaan sille 1 663 734 716,76 euroa sillä varauksella, että korvausta alennetaan siihen korvattavien oikeudenkäyntikulujen määrään, joka on vahvistettu asioissa T-310/01 DEP ja T-77/02 DEP annetuilla oikeudenkäyntikuluja koskevilla määräyksillä, ja sitä korotetaan yhtäältä koroilla, jotka ovat kertyneet 4.12.2002 lähtien siihen saakka, kunnes ne on kokonaan maksettu, 4 prosentin vuosikorolla, ja toisaalta sen veron määrällä, joka Schneiderin on maksettava saadessaan suoritetun korvauksen määrän;

– toissijaisesti

– ottaa kanteen tutkittavaksi

– toteaa yhteisön olevan sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa

– vahvistaa menettelyn, jota on noudatettava sen Schneiderille tosiasiallisesti aiheutuneen vahingon määrittämiseksi, joka on korvattava, ja

– velvoittaa joka tapauksessa komission korvaamaan kaikki asian käsittelystä aiheutuvat oikeudenkäyntikulut.

87 Komissio vaatii Saksan liittotasavallan tukemana, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– jättää kanteen osittain tutkimatta ja hylkää sen kokonaan perusteettomana sekä

– velvoittaa Schneiderin korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten lausumat

88 Komissio ei esitä oikeudenkäyntiväitettä työjärjestyksen 114 artiklan nojalla vaan väittää puolustukseksekseen, että Schneiderin tiettyjä vaatimuksia koskeva esitys sisältää kokonaisvaltaisia viittauksia perusteisiin, joita se esitti tukeakseen kolmea kumoamiskannettaan asioissa T-310/01, T-77/02 ja T-48/03 ja jotka eroavat kohteeltaan

tai otsikoltaan tämän vahingonkorvauskanteen väitteistä. Tällaiset yleiset viittaukset eivät täytä yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 21 artiklan ensimmäisen kohdan eivätkä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan vaatimuksia.

89 Komissio tyytyy siten ainoastaan kiistämään kannekirjelmässä esitetyn ainoan väitteen perusteltavuuden eikä näin ollen katso, että sen pitäisi vastata väitteisiin, joita on esitetty kolmessa kumoamiskanteessa esitettyjen kumoamisperusteiden tueksi, koska niitä ei ole otettu nyt käsiteltävään kanteeseen vaan niihin on ainoastaan viitattu.

90 Komissio korostaa lisäksi, että kannekirjelmässä ei ole yksilöity, perusteltu eikä luonnehdittu millään tavoin väitettyä yhteyttä arvostellun komission käyttäytymisen ja väitettyjen eri vahinkojen välillä.

91 Schneider vastaa lähinnä, että se väitekokonaisuus, jonka se on esittänyt kannekirjelmässä, täyttää sovellettavissa menettelysäännöissä asetetut ja oikeuskäytännössä täsmennetyt tutkittavaksi ottamisen edellytykset.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

92 Muistutettakoon, että yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 21 artiklan ensimmäisessä kohdassa, jota sovelletaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käytävään menettelyyn kyseisen perussäännön 53 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla, ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa määrätään, että kannekirjelmässä on mainittava oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista.

93 Näiden mainintojen on oltava riittävän selkeitä ja täsmällisiä, jotta vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja jotta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi tarvittaessa ratkaista kanteen nojautumatta muihin tietoihin. Oikeusvarmuuden ja hyvän lainkäytön takaamiseksi kanteen tutkittavaksi ottaminen edellyttää, että kanteen perusteina olevat olennaiset tosiseikat ja oikeudelliset seikat ilmenevät ainakin pääpiirteittäin mutta silti johdonmukaisesti ja ymmärrettävästi itse kannekirjelmän tekstistä (asia T-294/04, Internationaler Hilfsfonds v. komissio, määräys 11.7.2005, Kok. 2005, s. II-2719, 23 kohta).

94 Jotta kannekirjelmä täyttäisi nämä edellytykset, siinä on niissä tapauksissa, joissa vaaditaan korvausta yhteisön toimielimen aiheuttamista vahingoista, mainittava ne seikat, joiden perusteella voidaan yksilöidä kantajan moitearvioinnin kohteena oleva toimielimen toiminta, syyt, joiden perusteella kantaja katsoo, että toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys, sekä tämän vahingon laatu ja laajuus (asia T-210/00, Biret et Cie v. neuvosto, tuomio 11.1.2002, Kok. 2002, s. II-47, 34 kohta, joka on pysytetty muutoksenhaussa yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-94/02 P, Biret et Cie v. neuvosto, 30.9.2003 antamalla tuomiolla, Kok. 2003, s. I-10565).

95 Tässä tapauksessa kannekirjelmässä tehdyissä viittauksissa yksityiskohtaisiin väitteisiin, joita on esitetty kanteiden T-310/01, T-77/02 ja T-48/03 kumoamisperusteiden tukemiseksi, on katsottava niiden laajuudesta ja lukumäärästä huolimatta ainoastaan laajennettavan kannekirjelmässä olevaa esitystä niistä lainvastaisuuksista, joiden katsotaan rasittavan komission moitittavaa käyttäytymistä, eikä komissio kiistä muotoseikkojen osalta tämän esityksen tutkittavaksi ottamisen edellytysten täyttymistä.

96 Koska asianosaiset ja oikeudellinen perusta eli lainvastaisuudet, joiden katsotaan rasittavan komission toimintaa, ovat samat kolmessa kumoamiskanteessa ja nyt käsiteltävässä vahingonkorvauskanteessa, on otettava tutkittaviksi viittaukset, joita kannekirjelmässä on tehty kolmen kumoamiskanteen tueksi esitettyihin perusteisiin ja jotka itse täyttävät tutkittavaksi ottamisen edellytykset.

97 Lisäksi on hylättävä komission väitteet, joiden mukaan kannekirjelmä olisi jätettävä tutkimatta siltä osin kuin siinä ei esitetä pätevällä tavalla väitettyä syy-yhteyttä aiheutuneen vahingon ja komission moitittavan käyttäytymisen välillä.

98 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimesta vaikuttaa näet siltä, että kannekirjelmään sisältyvä syy-yhteyttä koskeva esitys vastaa muodollisia vähimmäisvaatimuksia, joita on asetettu kanteiden tutkittavaksi ottamiselle säädöksissä ja oikeuskäytännössä. Schneider väittää näet riittävän selvästi ja täsmällisesti, jotta komissio kykenee valmistelemaan puolustuksensa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin antamaan hyödyllisen ratkaisun esitetyistä vahingonkorvausvaatimuksista, että nämä kaksi soveltumattomuuspäätöstä rasittavaa lainvastaisuutta ovat aiheuttaneet suoraan sille vahinkoa ja että komission käyttäytyminen keskittymän valvontamenettelyn aikana on kaiken kaikkiaan estänyt kantajaa vähentämästä tätä vahinkoa vaadittua korvausta pienemmäksi.

99 On siis hylättävä komission tältä osin esittämät huomautukset ja tutkittava sekä nyt käsiteltävä vahingonkorvauskanne että kaikki sen tueksi esitetyt perustelut.

Asiakysymys

Asianosaisten yleiset väitteet

100 Schneider väittää, että asiassa Schneider I annetussa tuomiossa todetut soveltumattomuuspäätöksen kaksi lainvastaisuutta eli yhtäältä puutteet analyysissa, jonka komissio teki keskittymän vaikutuksista Ranskan ulkopuolella oleviin kansallisiin alakohtaisiin markkinoihin, ja toisaalta kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaaminen sillä, että 3.8.2001 päivätty väitetiedoksianto ei ollut riittävän täsmällinen

sen vastaväitteen osalta, joka koski sitä, että Schneiderin määräävä asema nousukeskusten ja ryhmäkeskusten komponenttien sektorilla Ranskan pienjännitelaitteiden markkinoilla tuki tukkumyynnin tasolla Legrandin merkittävää asemaa vastaanottopään laitteiden segmenteillä, ovat riittävän vakavia sellaisten oikeussääntöjen rikkomisia, joilla annetaan oikeuksia yksityisille.

101 Keskittymä on sen mukaan jäänyt toteutumatta yksinomaan komission lainvastaisen käyttäytymisen vuoksi. Tästä seuraa, että soveltumattomuuspäätöstä rasittavista kahdesta ilmeisestä lainvastaisuudesta on aluksi seurannut suoraan kantajan varallisuuden arvon alentuminen, joka muodostuu ensinnäkin kirjanpitotappiosta, joka on kirjattu Legrandin varojen osalta, toiseksi saamatta jääneestä voitosta, joka on johtunut siitä, että keskittymän suunniteltuja synergiaetuja ei ole kyetty toteuttamaan ja konsernin teollinen strategia on siten mitätöity, ja kolmanneksi erittäin kielteisestä vaikutuksesta, joka tällä on ollut kantajan maineeseen.

102 Soveltumattomuuspäätös on myös väistämättä aiheuttanut Schneiderille suoraan yhtäältä kuluja, jotka liittyvät väliaikaiselle uskotulle miehelle Schneiderin ja Legrandin erottamiseen liittyneen hallinnollisen menettelyn yhteydessä maksettuihin palkkioihin ja keskittymän uudelleen tutkimiseen asioissa Schneider I ja Schneider II annettujen tuomioiden julistamisen jälkeen ja toisaalta kuluja, joita on aiheutunut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteiden T-310/01, T-77/02 ja T-77/02 R yhteydessä ja joista on vähennettävä oikeudenkäyntikulujen korvaus, joka Schneiderille jo myönnettiin kahdella oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeneella em. asioissa T-310/01 DEP ja T-77/02 DEP, Schneider Electric vastaan komissio, 29.10.2004 annetulla määräyksellä.

103 Vihamielinen käytös, jota komissio osoitti Schneideria kohtaan keskittymän valvontamenettelyn aikana, jatkui ja lisääntyi soveltumattomuuspäätöksen tekemisen jälkeen, mikä on osaltaan lisännyt vahingon lopullista laajuutta, vaikka ei olekaan ollut alkuperäisen vahingon syynä.

104 Komissio on näet asenteellaan yhtäältä lisännyt soveltumattomuuspäätöksestä alun perin aiheutunutta vahinkoa ja toisaalta aiheuttanut kantajalle lisävahinkoa tiettyinä kustannuksina, joita sille on aiheutunut 10.10.2001 lähtien.

105 Komissio toimi ensinnäkin valvontamenettelyn alusta alkaen epälojaalisti Schneideria kohtaan, minkä lisäksi se loukkasi soveltumattomuuspäätöksen tekemisen jälkeen kantajan oikeutta tulla puolueettoman viranomaisen kuulemaksi ja rikkoi vakavalla tavalla yksinomaista valvontatoimivaltaa, joka asetuksessa annetaan kyseiselle toimielimelle. Komissio ei pannut keskittymän uudelleen tutkimisen aikana asiassa Schneider I annettua tuomiota vilpittömässä mielessä täytäntöön, se loukkasi uudelleen kantajan puolustautumisoikeuksia, minkä jälkeen se vielä teki sen korjaustoimenpiteitä koskeneen virheellisen, epälojaalin ja syrjivän tutkimuksen.

106 Toiseksi taipumattomuus, jota komissio on ilmaissut määrittäessään ehdot ja määräajan Schneiderin ja Legrandin erottamiselle, on aiheuttanut Schneiderille erilaisia oikeudellisten neuvonantajien, pankkiasioiden neuvonantajien ja veroneuvonantajien palkkioihin liittyviä kuluja, jotka ovat koskeneet suunniteltujen erottamiseen liittyvien yksityiskohtien tutkimista. Kun komissio vielä käytti hyväksi jännitteitä, joita Schneiderin ja Legrandin välille syntyi soveltumattomuuspäätöksen jälkeen, komissio sai Legrandin nostamaan marraskuussa 2002 Schneideria vastaan kanteen Ranskassa, minkä jälkeen se vetosi kansallisen tuomioistuimen antamaan ratkaisuun estäessään kantajan yritykset saada keskittymä julistetuksi yhteismarkkinoille soveltuvaksi. Tästä seurasi uusia kuluja, joita Schneiderille ei olisi muutoin koskaan aiheutunut.

107 Komissio vastaa lähinnä, että kumpikaan asiassa Schneider I annetussa tuomiossa todetuista soveltumattomuuspäätöksen lainvastaisuuksista ei ole riittävän vakava, jotta voitaisiin todeta tuottamus, jonka perusteella sopimussuhteen ulkopuolinen yhteisön vastuu syntyisi Schneideriin nähden.

108 Muita väitettyjä tuottamuksellisia menettelytapoja ei ole näytetty millään tavoin toteen, eivätkä ne ole missään tapauksessa riittävän ilmeisiä yhteisön oikeuden rikkomisia, jotka merkitsisivät tuottamusta, joka synnyttäisi yhteisön vastuun.

109 Schneider väittää vahinkonsa suuruuden osalta, että sen varojen kirjattu arvonmenetys kasvoi lainvastaisen soveltumattomuuspäätöksen tekopäivänä 10.10.2001 2 483–3 326 miljardiin euroon. Tämä vahinko on tämän jälkeen vaihdellut ja rajoittui lopulta 1 663 734 716,76 euroon, joka sisältää kulut, joita kantajalle on kaiken kaikkiaan aiheutunut komission tuottamuksellisesta menettelystä.

110 Soveltumattomuuspäätös aiheutti Schneiderille varojen arvon menetyksiä tammikuussa 2001 tapahtuneen Legrandin osakkeiden julkisen vaihtotarjouksen julkaisupäivän ja joulukuussa 2002 tapahtuneen luovutussopimuksen täytäntöönpanopäivän välillä. Nämä menetykset sisältävät Legrandin varoja koskevan todetun kirjanpitotappion, saamatta jääneen voiton, joka on johtunut siitä, että keskittymän suunniteltuja synergiaetuja ei ole kyetty toteuttamaan, tästä Schneiderin teolliselle strategialle aiheutuneen vahingon ja yrityskuvan heikentymisen.

111 Komissio vastaa, että mitään vahinkoa ei ole näytetty toteen. Se kiistää tältä osin sekä sen, että väitetty varojen arvon aleneminen olisi todellista ja varmaa, että Schneiderin tämän vahingon arvioimiseksi ehdottaman menetelmän. Olisi lisäksi ollut kantajan tehtävänä varmistaa, että sille ei olisi aiheutunut liiallisia palkkiokuluja soveltumattomuuspäätöksen tekemisen jälkeen. Komissio varaa itselleen oikeuden tutkia näiden vaatimusten tueksi esitettyjä laskuja yksityiskohtaisesti ja mahdollisuuden täydentää ja muuttaa vahingon arvioimisessa käytettyä menetelmää.

112 Komissio kiistää joka tapauksessa sen, että olisi olemassa syy-yhteys sen moitittujen menettelytapojen ja väitettyjen eri vahinkojen välillä. Komissio korostaa tässä yhteydessä sitä, että Schneiderin väittämä, jonka mukaan keskittymä olisi ilman niitä lainvastaisuuksia, joista komissiota moititaan, hyväksytty ja saatettu päätökseen, on erittäin hypoteettinen.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen alustavia näkemyksiä

113 Ensiksi on syytä palauttaa mieleen, että kuten vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, EY 288 artiklan toisen kohdan mukaan yhteisö on sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa elintensä lainvastaisesta menettelystä ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on todella syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (asia 26/81, Oleifici Mediterranei v. ETY, tuomio 29.9.1982, Kok. 1982, s. 3057, 16 kohta ja asia T-383/00, Beamglow v. parlamentti ym., tuomio 14.12.2005, Kok. 2005, s. II-5459, 95 kohta).

114 Kun vahingonkorvauskanteen perustaksi vedotaan lainsäädäntötoimen lainvastaisuuteen, kuten tässä tapauksessa, tämän lainvastaisuuden on merkittävä riittävän ilmeistä sellaisen oikeussäännön rikkomista, jolla annetaan oikeuksia yksityisille, jotta sopimussuhteen ulkopuolinen yhteisön vastuu voisi syntyä.

115 Tämän edellytyksen osalta ratkaiseva peruste on yhteisön toimielimen harkintavallalle asetettujen rajojen selvä ja vakava ylittäminen (asia C-282/05 P, Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomio 19.4.2007, Kok. 2007, s. I-2941, 47 kohta).

116 Sopimussuhteen ulkopuolista yhteisön vastuuta koskevassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä otetaan muun muassa huomioon säänneltävien tilanteiden monitahoisuus, lainsäädännön soveltamis- tai tulkintavaikeudet ja erityisesti riidanalaisen säädöksen antaneen toimielimen harkintavalta (ks. em. asia Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomion 50 kohta).

117 Jos kyseessä olevan toimielimen harkintavalta on oleellisesti vähentynyt tai jopa olematon, jo pelkästään yhteisön oikeuden rikkomisen voidaan katsoa olevan riittävän ilmeinen yhteisön oikeuden rikkominen (em. asia Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomion 47 kohta).

118 Sama pätee silloin, jos vastaajana oleva toimielin ei ole noudattanut yleistä huolellisuusvelvoitettaan (ks. vastaavasti asia C-308/87, Grifoni v. EHTY, tuomio 27.3.1990, Kok. 1990, s. I-1203, 13 ja 14 kohta) tai soveltaa vääristyneellä tavalla merkityksellisiä aineellisia sääntöjä tai menettelysääntöjä (yhdistetyt asiat 5/66, 7/66 ja 13/66–24/66, Kampffmeyer ym. v. komissio, tuomio 14.7.1967, Kok. 1967, s. 317, 339 ja 340).

119 Lisäksi on sen asianosaisen tehtävänä, joka vetoaa yhteisön vastuuseen, esittää ratkaisevat todisteet väittämänsä vahingon olemassaolosta tai laajuudesta ja näyttää toteen riittävän välitön syy-yhteys kyseessä olevan toimielimen moititun toiminnan ja esitetyn vahingon välillä (yhdistetyt asiat 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 ja 45/79, Dumortier Frères ym. v. neuvosto, tuomio 4.10.1979, Kok. 1979, s. 3091, 21 kohta; asia T-178/98, Fresh Marine v. komissio, tuomio 24.10.2000, Kok. 2000, s. II-3331, 118 kohta, joka on pysytetty yhteisöjen tuomioistuimen muutoksenhaussa asiassa C-472/00 P, komissio v. Fresh Marine 10.7.2003 antamalla tuomiolla, Kok. 2003, s. I-7541).

120 Jos yksi näistä kolmesta sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntymisen edellytyksestä jää täyttymättä, korvausvaatimukset on hylättävä, eikä ole tarpeen tutkia kahta muuta edellytystä (asia C-146/91, KYDEP v. neuvosto ja komissio, tuomio 15.9.1994, Kok. 1994, s. I-4199, 81 kohta ja asia T-170/00, Förde-Reederei v. neuvosto ja komissio, tuomio 20.2.2002, Kok. 2002, s. II-515, 37 kohta), eikä yhteisöjen tuomioistuimen tarvitse myöskään noudattaa tiettyä käsittelyjärjestystä (asia C-257/98 P, Lucaccioni v. komissio, tuomio 9.9.1999, Kok. 1999, s. I-5251, 13 kohta).

121 Komissio vetoaa tässä yhteydessä siihen, että jos sen taloudellinen vastuu syntyisi nyt käsiteltävään asiaan liittyvien kaltaisissa olosuhteissa, vaarannettaisiin sen mahdollisuus harjoittaa täysimääräisesti sille EY:n perustamissopimuksessa annettua kilpailun sääntelijän tehtävää, koska se, että se saattaisi joutua vastaamaan asianomaisten yritysten väittämistä vahingoista, heikentäisi yrityskeskittymien valvontaa.

122 On myönnettävä, että tällainen yhteisön yleisen edun vastainen vaikutus saattaisi syntyä, jos yhteisön oikeuden ilmeisen rikkomisen käsite ymmärrettäisiin siten, että se käsittää kaikki virheet tai tuottamuksen, jotka ovat kyllä jossain määrin vakavia mutta jotka eivät ole luonteeltaan tai laajuudeltaan vieraita sellaisen toimielimen normaalille käyttäytymiselle, jonka tehtävänä on valvoa monimutkaisten, herkkien ja merkittävää tulkinnanvaraa sisältävien kilpailusääntöjen soveltamista.

123 Riittävän ilmeisenä yhteisön oikeuden rikkomisena, joka synnyttäisi sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun, ei siten voida pitää sellaisen lakiin perustuvan velvoitteen laiminlyöntiä, joka on sinänsä valitettava mutta joka voidaan selittää toimielimeen ja sen virkamiehiin kohdistuvilla objektiivisilla pakotteilla, jotka johtuvat yrityskeskittymien valvontaa koskevista säännöksistä.

124 Oikeus korvaukseen toimielimen käyttäytymisestä johtuvista vahingoista on sitä vastoin mahdollinen silloin, jos tämä käyttäytyminen sisältää selvästi oikeussäännön vastaisen toimen, joka aiheuttaa vakavaa vahinkoa toimielimen ulkopuolisille eduille ja jota ei voida perustella eikä selittää erityisillä pakotteilla, jotka objektiivisesti kohdistuvat yksikköön sen toimiessa normaalisti.

125 Tällainen sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntymisen kynnyksen määritelmä on omiaan suojaamaan harkintavaltaa ja arvioinnin vapautta, jota yhteisön kilpailun sääntelijällä on yleisen edun nimissä oltava sekä sen tarkoituksenmukaisuuspäätöksissä että sen tulkitessa ja soveltaessa yhteisön primäärioikeuden ja johdetun oikeuden sovellettavia säännöksiä, ilman että kolmannet osapuolet voisivat kuitenkaan joutua vastaamaan räikeiden ja anteeksiantamattomien laiminlyöntien seurauksista.

126 Näiden periaatteiden valossa on tutkittava, onko komissio rikkonut riittävän ilmeisellä tavalla oikeussääntöjä, joilla luodaan oikeuksia yksityisille, kun se on tehnyt asiassa Schneider I annetulla tuomiolla kumotun soveltumattomuuspäätöksen, ennen kuin käsitellään vahinkoa lisääviä seikkoja, jotka perustuvat kyseisen toimielimen käyttäytymiseen kokonaisuutena keskittymän valvontamenettelyn aikana.

Soveltumattomuuspäätöstä rasittavat lainvastaisuudet

Keskittymän vaikutuksia koskeneessa tutkimuksessa todetut puutteet

– Asianosaisten lausumat

127 Schneider väittää, että asiassa Schneider I annetussa tuomiossa todetut soveltumattomuuspäätöksen virheet, laiminlyönnit ja ristiriidat, jotka liittyvät keskittymästä

Ranskan ulkopuolella oleviin kansallisiin alakohtaisiin markkinoihin aiheutuvien vaikutusten arvioimiseen, ovat riittävän ilmeisiä lainvastaisuuksia, joita ei voida perustella keskittymän valvonnan monimutkaisuudella eikä mahdollisilla ajallisilla rajoitteilla, kun otetaan huomioon se, että komissiolle keskittymän soveltuvuuden ratkaisemiseksi annettua neljän kuukauden määräaikaa pidennettiin.

128 Komissio vastaa, että ellei osoiteta, että se on ylittänyt selvällä ja vakavalla tavalla sen laajalle harkintavallalle asetetut rajat, nämä lainvastaisuudet eivät ole riittävän ilmeisiä, kun otetaan huomioon tutkittujen tilanteiden monimutkaisuus, markkinatutkimusten suuntautuminen tulevaisuuteen ja valvontamenettelylle asetettu joutuisuuden vaatimus. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on joka tapauksessa täsmentänyt asiassa Schneider I annetun tuomion 412 kohdassa, että tehdyt virheet eivät voineet merkitä soveltumattomuuspäätöksen kumoamista.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

129 Ei ole lähtökohtaisesti mahdotonta, että kilpailupolitiikan yhteydessä tehtyjen päätösten taustalla olevaa taloudellista analyysia rasittavat selvät ja vakavat virheet voivat olla riittävän ilmeisiä oikeussääntöjen rikkomisia, jotka synnyttävät sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun.

130 Ennen tällaista toteamusta on kuitenkin selvitettävä, annetaanko puutteellisella analyysilla rikotulla oikeussäännöllä yksityisille oikeuksia. Vaikka tietyt periaatteet ja tietyt säännöt, joita kilpailuanalyysissa on noudatettava, ovatkin sääntöjä, joilla annetaan oikeuksia yksityisille, kaikkia primäärioikeuden tai johdetun oikeuden sääntöjä tai oikeuskäytäntöön perustuvia sääntöjä, joita komission on noudatettava taloudellisissa arvioinneissaan, ei voida heti ensi arviolta pitää tällaisina.

131 Tämän jälkeen on otettava huomioon, että tilanteen tai toimenpiteen kilpailuoikeudelliseksi luonnehtimiseksi tarvittavat taloudelliset analyysit ovat yleensä sekä tosiseikkojen osalta että niiden kuvaukseen perustuvien päätelmien osalta monimutkaisia ja monitahoisia älyllisiä lausuntoja, joihin saattaa jäädä tiettyjä puutteita, kuten likiarvoja, epäjohdonmukaisuuksia ja jopa tiettyjä laiminlyöntejä, kun otetaan huomioon toimielimelle asetetut määräaikoihin liittyvät rajoitteet. Tämä pätee erityisesti silloin kun analyysi kohdistuu tulevaisuuteen, kuten yrityskeskittymien valvonnan yhteydessä. Asiakirjojen tai johdonmukaisuuden puutteen vakavuus ei voi näin ollen aina olla riittävä seikka aiheuttamaan yhteisön vastuun syntymistä.

132 Lopuksi on muistutettava siitä, että komissiolla on harkintavaltaa yhteisön kilpailupolitiikan hallinnan säilyttämiseksi, mikä merkitsee sitä, että siltä ei voida odottaa täysin vakaata ja muuttumatonta käytäntöä merkityksellisiä sääntöjä sovellettaessa ja että sillä on vastaavasti tiettyä harkintavaltaa, kun se valitsee käytettävissään olevia ekonometrisiä keinoja sekä ilmiön tutkimiseen soveltuvia lähestymistapoja (ks. esim. merkityksellisten markkinoiden määrittelemisen osalta asia T-219/99, British Airways v. komissio, tuomio 17.12.2003, Kok. 2003, s. II-5917, 89 kohta ja sitä seuraavat kohdat, joka on pysytetty muutoksenhaussa yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-95/04 P, British Airways v. komissio 15.3.2007 antamalla tuomiolla, Kok. 2007, s. I-2331), sillä edellytyksellä, että nämä valinnat eivät ole selvästi taloustieteessä hyväksyttyjen sääntöjen vastaisia ja että niitä toteutetaan johdonmukaisesti.

133 Tässä tapauksessa ei ole kuitenkaan tarpeen antaa ratkaisua siitä, voidaanko edellä esitettyjen kolmen näkökohdan perusteella katsoa, että keskittymästä Ranskan ulkopuolella oleviin merkityksellisiin alakohtaisiin markkinoihin aiheutuvia vaikutuksia koskevaa taloudellista analyysia rasittavat virheet ylittävät kynnyksen, jonka jälkeen sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun on synnyttävä.

134 Puutteet, joita on todettu asiassa Schneider I annetussa tuomiossa keskittymän vaikutuksia Ranskan ulkopuolella oleviin kansallisiin alakohtaisiin markkinoihin koskevan tutkimuksen osalta, eivät ole voineet vaikuttaa toteamukseen, jonka mukaan keskittymä oli yhteismarkkinoille soveltumaton ja jonka komissio teki lopullisesti soveltumattomuuspäätöksessä.

135 Vaikka yhteisön oikeutta ei olisi rikottu, komissio ei olisi kyennyt hyväksymään keskittymää sellaisenaan, koska asiassa Schneider I annetun tuomion 413 kohdan mukaan todetut virheet eivät sellaisenaan olleet riittäviä kyseenalaistamaan väitteitä, joita komissio oli ottanut huomioon kaikkien soveltumattomuuspäätöksen 782 ja 783 perustelukappaleessa lueteltujen Ranskan alakohtaisten markkinoiden osalta. Kun otetaan huomioon soveltumattomuuspäätökseen sisältyvät tosiseikat, kyseisen tuomion 415 kohdan mukaan ei ollut mahdollista hyväksyä komission päätelmää, jonka mukaan keskittymällä luotaisiin määräävä markkina-asema Ranskan alakohtaisilla pienjännitelaitteiden markkinoilla, joilla molemmat osapuolet olivat jo erittäin vahvoja, tai vahvistettaisiin sitä, mistä seuraisi asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla merkittävä tehokkaan kilpailun este yhteismarkkinoille tai niiden merkittävälle osalle.

136 Vaikka tämä ei vaikuta keskittymän luonnehtimiseen Ranskan alakohtaisten markkinoiden osalta, asiassa Schneider I annetussa tuomiossa ei ole hylätty kovin laajasti soveltumattomuuspäätöksen taloudellista analyysia, koska sen seurauksena on kumottu muita markkinoita koskeva soveltuvuuden arviointi, ja siten puolustautumisoikeuksien noudattamisen tutkiminen on rajoitettu koskemaan vain ainoaa edelleen voimassa olevaa soveltumattomuuspäätöksen osaa eli Ranskan alakohtaisia markkinoita koskevaa osaa.

137 Tähän lopputulokseen pääsemiseksi riittäisi, että todettaisiin, että keskittymän vaikutuksia koskevalla taloudellisella analyysilla ei ole todistusarvoa, kuten on todettu asiassa Schneider I annetun tuomion 411 kohdassa, koska sillä, merkitsikö tämä virhe lisäksi riittävän ilmeistä yhteisön oikeuden rikkomista, ei ole tältä osin merkitystä.

138 Näin ollen väite, joka liittyy soveltumattomuuspäätökseen sisältyvään puutteelliseen taloudelliseen analyysiin, on jo rakenteeltaan soveltumaton siihen, että yksinomaan se olisi kyennyt aiheuttamaan jotain seurauksia menettelyn jatkolle tai tästä syystä aiheuttamaan Schneiderille muuta vahinkoa kuin sen vahingon, jota sen puolustautumisoikeuksien loukkaaminen on mahdollisesti aiheuttanut.

139 Ainoa soveltumattomuuspäätöksen virhe, joka on asiassa Schneider I annetun tuomion mukaan saattanut viedä kantajalta mahdollisuuden saada puoltava päätös keskittymän toteuttamiselle, liittyy siten 3.8.2001 päivätyn väitetiedoksiannon ja soveltumattomuuspäätöksen itsensä välillä todettuun ristiriitaisuuteen, joka koskee keskittymän osapuolten asemien tukemista koskevaa väitettä. Näin ollen sen määrittämiseksi, onko yhteisön vastuun synnyttävä kynnys ylitetty soveltumattomuuspäätöksellä, on arvioitava ainoastaan päätöksen tämän virheen luonnetta ja vakavuutta.

Schneiderin puolustautumisoikeuksien loukkaaminen

– Asianosaisten lausumat

140 Schneider muistuttaa, että komissio ei ilmaissut riittävän selvästi ja täsmällisesti 3.8.2001 päivätyssä väitetiedoksiannossaan keskittymän soveltuvuutta koskenutta vastaväitettä, jonka mukaan Schneiderin määräävä asema Ranskan alakohtaisilla pienjännitelaitteiden markkinoilla tukisi tukkumyynnin tasolla Legrandin hallitsevaa asemaa nousukeskusten ja ryhmäkeskusten komponenttien sektorilla, joten kantajalla ei ollut mahdollisuutta kiistää tämän väitteen paikkansapitävyyttä hallinnollisen valvontamenettelyn aikana ja esittää hyödyllisellä tavalla korjaustoimenpiteitä.

141 Heti keskittymän ilmoittamisen jälkeen Schneider toimitti kuitenkin komissiolle tiedot yhteyksistä, joiden katsottiin vallitsevan asianomaisten markkinasegmenttien 4 ja 5 välillä, sekä keskittymän osapuolten asemista näillä segmenteillä Ranskassa, ja korosti heti aluksi, että tuotevalikoimavaikutuksia ei ollut. Komissio esitti kuitenkin tämän väitteen vasta 24.9.2001, kun normaali määräaika korjaustoimenpiteiden esittämiselle oli päättynyt, ja vain muutaman päivän kuluttua keskittymän valvontamenettelyn päättymisestä.

142 Komissio vastaa, että 3.8.2001 päivätyn väitetiedoksiannon ja soveltumattomuuspäätöksen välinen ristiriitaisuus ei johdu tukemista koskevan väitteen täydellisestä puuttumisesta vain ainoastaan sen epäselvyydestä ja epätäsmällisyydestä, sillä väitetiedoksiannon useissa perustelukappaleissa viitattiin tähän ongelmaan.

143 Schneiderin puolustautumisoikeuksia ei ole loukattu riittävän ilmeisellä tavalla, kun otetaan huomioon se, että väitetiedoksianto laadittiin lyhyessä ajassa ja että sekä kaikkien asiaväitteiden, joista tukemista koskenut väite oli vain yksi useista asiaan vaikuttaneista väitteistä, että Schneiderin ehdottamien korjaustoimenpiteiden arviointi oli monimutkaista.

144 Se, että kantaja toimitti komissiolle tietoja, jotka osoittivat, että keskittymään ei liity minkäänlaista tukemisongelmaa, vähentää sen mielestä vielä enemmän tehdyn menettelyvirheen vakavuutta.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

145 On muistettava, että komissio on asetuksen 18 artiklan 1 kohdan nojalla velvollinen varaamaan ilmoituksen tehneille yrityksille tilaisuuden esittää menettelyn jokaisessa

vaiheessa neuvoa-antavan komitean kuulemiseen asti huomautuksensa niitä vastaan esitetyistä väitteistä, ennen kuin se tekee päätöksen, jossa keskittymä todetaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi.

146 Asetuksen 18 artiklan 3 kohdasta ilmenee lisäksi, että komissio saa perustaa soveltumattomuuspäätöksensä ainoastaan vastaväitteisiin, joista yritykset, joita asia koskee, ovat voineet esittää huomautuksensa.

147 Koska yhteisön laajuisen keskittymän osapuolina olevat yritykset ovat niiden etuihin merkittävällä tavalla vaikuttavien viranomaisten päätösten adressaatteja, niiden on kyettävä esittämään hyödyllisellä tavalla näkemyksensä ja saatava tätä tarkoitusta varten riittävän ajoissa olennaisilta osin tiedot vastaväitteistä, joita komissio esittää niiden ilmoitettua keskittymää vastaan (ks. vastaavasti asia 17/74, Transocean Marine Paint v. komissio, tuomio 23.10.1974, Kok. 1974, s. 1063, Kok. Ep. II, s. 363, 15 kohta ja asia T-87/96, Assicurazioni Generali ja Unicredito v. komissio, tuomio 4.3.1999, Kok. 1999, s. II-203, 88 kohta).

148 Väitetiedoksianto on tältä osin erityisen merkityksellinen, koska sen nimenomaisena tarkoituksena on antaa asianomaisille yrityksille mahdollisuus reagoida sääntelytoimielimen ilmaisemiin huoliin yhtäältä ilmaisemalla näkemyksensä niiden osalta ja toisaalta harkitsemalla sellaisten toimenpiteiden esittämistä komissiolle, joilla korjataan ilmoitetun keskittymän kielteiset vaikutukset.

149 Nämä takeet, jotka kuuluvat yhteisön oikeusjärjestyksessä hallinnollisten menettelyjen toteuttamiselle asetettuihin perustavanlaatuisiin takeisiin, ovat erityisen merkityksellisiä yrityskeskittymien valvonnan yhteydessä (ks. vastaavasti asia C-269/90, Technische Universität München, tuomio 21.11.1991, Kok. 1991, s. I-5469, Kok. Ep. XI, s. I-485, 14 kohta).

150 Tässä yhteydessä on näet otettava huomioon sekä yhteisön laajuiseen keskittymään liittyvien taloudellisten ja teollisten intressien merkitys että niiden valvontavaltuuksien huomattava laajuus, jotka komissiolla on käytettävissään yhteismarkkinoiden kilpailun sääntelemiseksi.

151 Tästä seuraa, että Schneider vetoaa sellaisen säännön rikkomiseen, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille.

152 Se, että komissio on laatinut väitetiedoksiannon siten, kuten tässä tapauksessa, että kantaja ei ole voinut tietää, että ellei se esittäisi korjaustoimenpiteitä, jotka ovat omiaan vähentämään tukemistilanteita sen asemien ja Legrandin asemien välillä Ranskan alakohtaisilla markkinoilla tai poistamaan ne, sillä ei olisi mitään mahdollisuutta saada keskittymää julistetuksi yhteismarkkinoille soveltuvaksi, kuten asiassa Schneider I annetusta tuomiosta ilmenee, merkitsee tässä tapauksessa asetuksen 18 artiklan 1 ja 3 kohdan selvää ja vakavaa rikkomista.

153 Siten korjaustoimenpiteet, jotka Schneider hyväksyi syyskuussa 2001 siihen saakka kunnes Legrand luopuisi koko ETA:ssa sähkönjakokeskusten komponenttien markkinoista, eivät objektiivisesti arvioiden olleet sellaisia, että niillä olisi kyetty ratkaisemaan erityinen ongelma, joka liittyi siihen, että Schneiderin määräävä asema nousukeskusten ja ryhmäkeskusten komponenttien sektorilla Ranskan pienjännitelaitteiden alakohtaisilla markkinoilla tuki tukkumyynnin tasolla Legrandin hallitsevaa asemaa vastaanottopään laitteiden segmenteillä.

154 Tätä puolustautumisoikeuden loukkaamista ei voida perustella eikä selittää niillä erityisillä rajoitteilla, jotka objektiivisesti arvioiden kohdistuvat komission yksik-

köihin. Kyseinen laiminlyönti, jonka olemassaoloa ja todenperäisyyttä komissio ei kiistä, merkitsee siten yhteisölle velvollisuutta korvata sen vahingolliset seuraukset.

155 Vastaajan esittämällä väitteellä, jonka mukaan monitahoisen markkinatutkimuksen suorittaminen hyvin tiukassa määräajassa on jo sellaisenaan vaikeaa, ei näet ole merkitystä, koska tässä tarkoitetun vahingon aiheuttajana ei ole väitetiedoksiannossa tai soveltumattomuuspäätöksessä suoritettu merkityksellisten markkinoiden analyysi vaan se, että väitetiedoksiannon päätelmistä ja soveltumattomuuspäätöksen määräysosasta on jätetty pois olennainen maininta, kun siihen ei sisälly mitään erityistä teknistä ongelmaa eikä siinä edellytetä mitään erityistä täydentävää analyysia, jota ei olisi kyetty ajankäytöllisistä syistä tekemään ja jonka puuttumisen ei siten voida katsoa johtuvan satunnaisesta tai vahingosta johtuvasta laadintaongelmasta, jonka koko väitetiedoksiannon lukeminen voisi korjata.

156 Tästä seuraa, että komission on tässä tapauksessa katsottava loukanneen Schneiderin puolustautumisoikeuksia siten, että sitä on pidettävä selvänä ja vakavana komissiota sitovien rajojen ylittämisenä ja sellaisenaan riittävän ilmeisenä yksityisille oikeuksia antavan oikeussäännön rikkomisena.

157 Schneiderin puolustautumisoikeuksien loukkaaminen merkitsee siten komission taholta tuottamusta, joka on omiaan synnyttämään sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun sillä edellytyksellä, että osoitetaan lisäksi todellisen ja varman vahingon olemassaolo ja riittävän välitön syy-yhteys tämän vahingon ja tuottamusta merkitsevän yhteisön oikeuden riittävän ilmeisen rikkomisen välillä.

158 Ennen kuin tutkitaan, täyttyvätkö nämä kaksi viimeksi mainittua edellytystä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on vielä tutkittava, onko komissio omaksunut kantajaan nähden keskittymän valvontamenettelyn aikana kaiken kaikkiaan lainvastaisen menettelytavan, josta seurasi, kuten Schneider väittää, joko lainvastaisella soveltumattomuuspäätöksellä aiheutetun vahingon lisääntyminen tai erillistä vahinkoa, jonka muodostavat kantajalle aiheutuneet uudet kulut.

159 Siltä osin kuin väitteet, joita kantaja osoittaa komissiolle niiden lisäksi, jotka todettiin asiassa Schneider I annetussa tuomiossa, täydentävät niitä ja ovat siten mahdollisesti keskeisimpiä lainvastaisuuksia täydentäviä vahinkoa laajentavia seikkoja, niitä on tutkittava sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntymistä koskevien yleisten perusteiden kannalta, joissa edellytetään, kuten edellä 113–126 kohdassa todettiin, että yhteisön toimielin on rikkonut oikeussääntöä riittävän ilmeisellä tavalla.

Muut komission käyttäytymiseen liittyvät lainvastaisuudet, joiden katsotaan lisänneen vahinkoa, jota kantaja väittää kärsineensä soveltumattomuuspäätöksen vuoksi, tai aiheuttaneen erillistä vahinkoa

Lojaalisuuden puuttuminen

– Asianosaisten lausumat

160 Schneider katsoo, että komissio ei ole osoittanut lojaalisuutta sitä kohtaan, kun se piti sitä lainvastaisesti siinä käsityksessä, että keskittymän soveltuvuudesta

yhteismarkkinoille tehtäisiin myönteinen päätös, eikä varoittanut sitä riittävän aikaisin siitä, että se aikoi kieltää keskittymän, eikä ilmoittanut, että keskittymän hyväksymiselle oli olemassa esteitä.

161 Komissio ei näet ilmoittanut Schneiderille tukemista koskevasta väitteestä ennen kuin 24.9.2001, vaikka sillä oli käytettävissään tiedot tämän seikan ratkaisemiseksi ennen kuin se laati väitetiedoksiantonsa 3.8.2001. Keskittymän osapuolten hallitsevia asemia merkityksellisillä alakohtaisilla markkinoilla ja jakeluvektorien merkitystä käsiteltiin laajasti CO-lomakkeessa, ja komissio huomasi ne nopeasti.

162 Komissiolla oli jo toukokuussa 2001 käytettävissään Schneiderin mukaan tiedot, joiden perusteella se totesi lokakuussa 2001, että ilmoituksen tehneiden osapuolten asemien keskinäinen tukeminen oli keskittymän toteuttamisen este.

163 Tätä lojaalisuuden puuttumista tukee kilpailuasioista vastaavan komission jäsenen 8.11.2001 ilmestyneessä ”Le Monde” -lehdessä julkaistu lausuma, jonka mukaan – – silloin kun yritykset ovat jo ennen niiden sulautumista niin vahvassa asemassa, että ’korjaustoimenpiteitä’ ei ole löydettävissä, komissiolla ei ole muuta mahdollisuutta kuin kieltää sulautuminen – –”.

164 Komissio vastaa, että sillä ei ollut toukokuussa 2001 käytettävissään kaikkia tietoja, jotka olivat tarpeen kilpailuanalyysin viemiseksi päätökseen ja mahdollisten kilpailuongelmien yksilöimiseksi. Olisi ollut vähintäänkin ennenaikaista, jos komissio olisi jo tuolloin ilmaissut periaatteellisen vastustuksensa keskittymälle, koska se olisi tuolloin laiminlyönyt velvoitteensa menetellä pidättyvästi ja noudattaa hyvän hallinnon periaatetta.

165 Komission jäsenen lausumalla ei ole sen mielestä merkitystä, koska se annettiin soveltumattomuuspäätöksen tekemisen jälkeen ja siinä ainoastaan esitettiin jälkikäteen komission päätelmät.

166 Schneider olisi joka tapauksessa voinut tavanomaisen valistuneena toimijana arvioida eri riskejä, joita keskittymään liittyi Ranskan oikeuden ja yhteisön kilpailuoikeuden perusteella, koska osapuolet olivat erittäin vahvoja Ranskassa.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

167 On todettava, että Schneiderin väitteiden perusteella ei voida katsoa, että lojaalisuuden puuttumista koskeva väite olisi näytetty toteen riittävällä tavalla.

168 Schneider ei varsinkaan ole kyennyt esittämään vakavia, täsmällisiä ja yhtäpitäviä indisioita, jotka olisivat omiaan osoittamaan, että komissio olisi halunnut jo ennen Schneiderin ehdottamien korjaustoimenpiteiden käsittelemistä heti alkuun kieltää keskittymän periaatteellisista syistä, jotka olisivat jo ensi arviolta sulkeneet pois kaikki keskittymän soveltumattomuutta yhteismarkkinoille koskevat parannukset, kuten kantaja väitti asiassa T-310/01 nostamassaan kanteessa.

169 Riidan taustaa koskevan esityksen perusteella ei ole mahdotonta, että komissio ei ole kyennyt arvioimaan objektiivisesti ja kaikista seikoista tietoisena keskittymän vaikutuksia asianomaisiin kansallisiin alakohtaisiin eri markkinoihin ennen kuin vasta siinä vaiheessa, kun väitetiedoksianto laadittiin 3.8.2001 sen jälkeen kun se oli

tutkinut Schneiderin ja Legrandin useiden viikkojen pituisen vastausajan päätyttyä toimittamat tiedot, joiden kantaja itsekin totesi kanteessaan T-310/01 olevan laajoja ja monimutkaisia, ja käyttänyt niitä.

170 Tässä yhteydessä on huomautettava, että väitetiedoksiannon nimenomaisena tarkoituksena on antaa kaikki tarvittavat tiedot, joiden perusteella yritykset voivat esittää hyödyllisesti näkemyksensä vastaväitteistä, joita komissio on esittänyt ilmoitetun keskittymän yhteismarkkinoille soveltuvuutta vastaan käytettyään asianomaisten aikaisemmin toimittamia tietoja, jotta komissio kykenee tämän jälkeen tekemään lopullisen päätöksen siten, että sillä on tiedossaan kaikki tarvittavat seikat.

171 Vaikka se, että 3.8.2001 päivätyssä väitetiedoksiannossa ei esitetty tukemista koskevaa väitettä, merkitsee Schneiderin puolustautumisoikeuksien ilmeistä loukkaamista, asiakirja-aineistosta ei sitä vastoin ilmene selvästi, että tämän lainvastaisuuden pitäisi välttämättä katsoa johtuvan siitä, että komissio ei ole menetellyt lojaalisti.

172 Edellä 163 kohdassa esitettyä kilpailuasioista vastaavan komission jäsenen riidanalaista lausumaa ei välttämättä voida tulkita Schneiderin esittämällä tavalla. Ei ole mahdotonta, että kyseinen jäsen olisi aikonut käyttämällä indikatiivin preesens -muotoa vahvistaa yleissäännön, jota ei sovelleta ainoastaan kyseiseen keskittymään, eikä tämä muutoinkaan ollut ainoa riidanalaisessa lausumassa mainittu asia.

173 Kyseistä lausumaa ei siis voida tässä tapauksessa tulkita varmalla tavalla jälkikäteen esitetyksi ilmaisuksi komission harkitusta aikomuksesta asettaa jo alun perin periaatteellinen este keskittymälle.

174 Näin ollen komission osalta arvosteltua lojaalisuuden puutetta ei voida pitää toteen näytettynä.

175 Schneiderin vaatimukset on näin ollen hylättävä.

Schneiderin oikeutta tulla puolueettoman viranomaisen kuulemaksi koskeva loukkaaminen

– Asianosaisten lausumat

176 Schneider väittää, että hallintoelimen päätökset, joihin ei voida, kuten yrityskeskittymien valvontaa koskeviin komission päätöksiin, hakea muutosta Euroopan ihmisoikeussopimuksen (jäljempänä ihmisoikeussopimus) 6 artiklan 1 kohdassa, jolla taataan oikeusalamaisille oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, vahvistettujen takeiden mukaisessa oikeudenkäynnissä, edellyttävät tämän määräyksen noudattamista jo hallinnollisen valvontamenettelyn vaiheessa.

177 Saman virkamiesten ryhmän käyttäminen soveltumattomuuspäätösten ja erottamispäätösten valmisteluun on sen mielestä kyseisessä määräyksessä vahvistetun puolueettomuusperiaatteen vastaista.

178 Lisäksi voidaan epäillä asioissa Schneider I ja Schneider II annettujen tuomioiden jälkeen uudelleen aloitetun keskittymän tutkimisen objektiivisuutta ja neutraalisuutta sen vuoksi, että ryhmät, jotka ovat peräjälkeen hoitaneet keskittymän tutkimusta koko valvontamenettelyn aikana, ovat ainakin osittain koostumukseltaan samat.

179 Komissio vastaa, että sen ei ole osoitettu laiminlyöneen puolueettomuusvelvoitettaan ja että se ei ole ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ”tuomioistuin”. Joka tapauksessa tämän määräyksen noudattaminen varmistetaan täysimääräisesti, kun otetaan huomioon yritysten oikeus vaatia yhteisöjen tuomioistuimilta asetuksen säännösten nojalla tehtyjen päätösten kumoamista.

180 Lisäksi missään oikeussäännössä tai eettisessä säännössä ei vastusteta sitä, että keskittymän uudelleen tutkiminen annetaan sellaisten virkamiesten ryhmälle, jotka hoitavat sen alkuperäisen valvonnan.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

181 Se, että noudatetaan oikeusalamaisten oikeutta siihen, että riippumaton ja puolueeton tuomioistuin tutkii heidän asiansa, taataan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa, johon viitataan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa, ja vahvistetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan toisessa kohdassa.

182 Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin on erottamaton osa perusoikeuksia, joita suojataan yhteisön oikeusjärjestyksessä ja joiden osalta yhteisön tuomioistuimet varmistavat sen, että komissio kunnioittaa niitä keskittymien valvontamenettelyissään, ja se on selvästi sääntö, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia oikeusalamaisille (asia T-309/03, Camós Grau v. komissio, tuomio 6.4.2006, Kok. 2006, s. II-1173, 102 ja 103 kohta).

183 Ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa ei kuitenkaan kielletä sitä, että asiassa toimivat ensin sellaiset hallintoelimet, jotka eivät kaikilta osin täytä määräyksiä, joita sovelletaan tuomioistuimissa käytävään menettelyyn, kunhan oikeus puolueettomaan tuomioistuimeen taataan (ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, asia Le Compte v. Belgia, tuomio 23.6.1981, A-sarja, nro 43, 51 kohta).

184 Tässä tapauksessa kumoamiskanne, josta määrätään EY 230 artiklassa komission asetuksen 8 artiklan 3 ja 4 artiklan nojalla tekemien päätösten osalta, on oikeussuojakeino, johon liittyvät ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa vaaditut takeet.

185 Mikään oikeussääntö tai periaate ei myöskään estä sitä, että komissio antaa samojen virkamiesten tehtäväksi yrityskeskittymän uudelleen tutkimisen, joka tehdään sellaisen tuomion täytäntöön panemiseksi, jolla kumotaan päätös, jossa tämä keskittymä todettiin yhteismarkkinoille soveltumattomaksi.

186 Ei voida asettaa puolueettomuusvelvoitteesta johtuvaksi yleisperiaatteeksi sitä, että hallintoelimellä tai lainkäyttöelimellä olisi velvollisuus siirtää asia toisen viranomaisen tai tämän viranomaisen muulla tavoin muodostaman elimen käsiteltäväksi (ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, asia Ringeisen v. Itävalta, tuomio 16.7.1971, A-sarja, nro 13, 97 kohta).

187 Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on voinut todeta ammattikuntaneuvoston kurinpitojaoston osalta, että ei voitu havaita syytä perustellulle epäilykselle siinä, että kolme kyseisen jaoston seitsemästä jäsenestä osallistui päätökseen, joka tehtiin muutoksenhausta sellaisen aikaisemman päätöksen kumoamisen jälkeen, jonka laatimiseen he olivat osallistuneet (ks. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, asia Diennet v. Ranska, tuomio 26.9.1995, A-sarja, nro 325-A, 38 kohta).

188 Tästä seuraa, että se, että kaikki virkamiesten ryhmät, jotka hoitavat keskittymän valvonnan eri vaiheita, tai osa niistä on samoja, ei merkitse sitä, että komissio olisi rikkonut riittävän ilmeisellä tavalla oikeussääntöä, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille.

189 Schneiderin perusteluja ei näin ollen voida hyväksyä.

Taipumattomuus, jota komissio on ilmaissut määrittäessään Schneiderin ja Legrandin erottamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt

– Asianosaisten lausumat

190 Schneider arvostelee komissiota siitä, että tämä on osoittautunut perusteetonta taipumattomuutta Legrandin erottamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen osalta. Se, että komissio kieltäytyi antamasta Schneiderille lupaa tutkia muunlaista sen omistamien Legrandin varojen luovutusta kuin pelkästään niiden erottamista, on karkottanut kaikki teolliset toimijat, jotka olisivat arvostaneet Legrandin varat teollisten ja kaupallisten synergiaetujen perusteella kiistatta arvokkaammiksi kuin sijoittajat, jotka ovat ainoita, jotka kykenevät osallistumaan myyntiprosessiin komission määräämien erottamista koskevien ehtojen perusteella.

191 Schneiderille asetettu periaatteellinen kielto säilyttää tai ostaa takaisin Legrandin tiettyjä varoja esti kantajaa säilyttämästä osakkeita, joiden perusteella se olisi voinut saada osan suunnitelluista synergiaeduista, ja heikensi sen neuvotteluvoimaa potentiaalisten ostajien keskuudessa.

192 Valintaa erottamisen, luovuttamisen tai pörssiin tuomisen sekä sen mahdollisuuden välillä, että osa Legrandin pääomasta säilytettäisiin ja säilytettäisiin väliaikaisesti saaminen Legrandilta tai sen ostajalta, olisi pitänyt arvioida komission muiden vaatimusten muodostaman kokonaisuuden kannalta.

193 Erottamiselle asetetun määräajan pidentämisestä huolimatta jatkuvat paineet ja komission johdonmukainen kielteinen suhtautuminen pakottivat Schneiderin olemaan keskeyttämättä erottamisen toteuttamista tai hidastamatta sitä. Tämä pidennys oli todellisuudessa vain lumetta, sillä se ei vaikuttanut ”niiden vaiheiden toteuttamiseen, jotka on välttämättä toteutettava erottamisprosessissa pidennetyn määräajan aikana”.

194 Komissio sen sijaan arvioi osoittaneensa suurta joustavuutta. Vaikka 24.10.2001 päivätyssä väitetiedoksiannossa määrättiin erottamisesta siten, että Legrandin osakkeet jaettaisiin Schneiderin osakkeenomistajille heidän omistusosuutensa mukaisessa suhteessa, erottamispäätöksessä sallittiin se, että asianomainen voi pyynnöstään valita jakautumisen, luovutuksen tai pörssiin viemisen välillä, säilyttää osuuden Legrandin pääomasta tai pyytää komission ennakkohyväksymistä säilyttääkseen väliaikaisesti saamisensa Legrandilta tai sen ostajalta.

195 Koska erottamispäätös on vain yksi soveltumattomuuspäätöksen soveltamisen yksityiskohta, Schneiderin ja Legrandin erottamista siten, että jälkimmäinen säilyy entisellään, ei voida pitää merkkinä taipumattomuudesta.

196 Schneider asetti itse etusijalle sen, että ostajina olisivat sijoittajat. Teolliset ostajat eivät myöskään hyväksyneet korkeampaa hintaa, jota Schneider vaati niiltä sijoittajilta vaadittuun hintaan nähden.

197 Komissio suostui Schneiderin neuvonantajana olleen pankin ehdotuksesta pidentämään erottamisen määräaikaa kuudesta yhdeksään kuukauteen. Komissio myönsi kolmen kuukauden pituisen ylimääräisen pidennyksen 5.2.2003 saakka ja varasi itselleen uuden pidennyksen mahdollisuuden. Lisäksi erottamispäätös olisi mahdollistanut tämän määräajan pidentämisen Schneiderin pyynnöstä poikkeuksellisissa olosuhteissa.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

198 Siltä osin kuin Schneider riitauttaa erottamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt, se kyseenalaistaa asetuksen 8 artiklan 4 kohdan perusteella sen erottamispäätöksen todellisen laillisuuden, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi seurauksena siitä, että soveltumattomuuspäätös, jonka täytäntöönpanotoimenpide se oli, oli lainvastainen (ks. edellä 44 ja 58 kohta), ja siten ilman, että erottamispäätöksen omaa sisältöä olisi pitänyt tutkia.

199 Kun keskittymä on jo toteutettu siinä vaiheessa, kun komissio toteaa sen yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, kuten tässä tapauksessa, asetuksen 8 artiklan 4 kohdassa annetaan toimielimelle valtuudet määrätä kaikista asianmukaisista toimenpiteistä tehokkaan kilpailun edellytysten palauttamiseksi.

200 Ilman että olisi tarpeen antaa ratkaisua siitä, onko kyseinen säännös oikeussääntö, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille, ei voida pitää toteen näytettynä, että komissio olisi rikkonut sitä selvällä ja vakavalla tavalla vaatiessaan keskittymän molempien osapuolten erottamista siten, että Legrand säilytetään entisessä laajuudessaan, ja kieltäessään kaiken myöhemmän Legrandin toiminnan luovuttamisen Schneiderille.

201 On näet otettava huomioon muun muassa ilmoituksen tehneiden yritysten merkittävät asemat Ranskan pienjännitelaitteiden alakohtaisilla markkinoilla, joihin keskittymä vaikuttaa, niiden markkinaosuuksien ero niiden lähimpien kilpailijoiden markkinaosuuksiin nähden, niiden tavaramerkkien tunnettuus Ranskassa sekä perinteisen kilpailutilanteen häviäminen näiden kahden osapuolen väliltä.

202 Lisäksi erottamisen oikeudellisten yksityiskohtaisten sääntöjen valinta, sellaisena kuin se ilmenee erottamispäätöksen 105 kohdasta, jätettiin Schneiderin tehtäväksi sillä edellytyksellä, että niissä suljettaisiin pois kantajan merkittävä osallistuminen Legrandin pääomaan ja taattaisiin Legrand-konsernin myyminen ilman Legrandin tiettyjen toimintojen erillistä erottamista.

203 Schneider ei myöskään ole osoittanut, että erottamispäätöksen täytäntöönpanon määräaika olisi ollut selvästi liian lyhyt. Komissio pidensi riidanalaisella päätöksellä kolmella kuukaudella määräaikaa, joka vahvistettiin alun perin kuudeksi kuukaudeksi 21.10.2001 päivätyssä väitetiedoksiannossa.

204 Komissio ilmoitti lisäksi päätöksen 122 perustelukappaleessa olevansa valmis yhtäältä myöntämään kolmen kuukauden lisäajan, jonka aikana uskotulle miehelle annettaisiin peruuttamaton ja yksinomainen myyntitoimeksianto, jotta Schneiderilla olisi tarvittava harkintavalta sen neuvotellessa potentiaalisten ostajien tai sijoittajien kanssa, ja toisaalta pidentämään pyynnöstä näitä määräaikoja, kunhan Schneider tai uskottu mies kykenisivät osoittamaan tehneensä parhaansa tämän määräajan noudattamiseksi.

205 Komissio myönsi asiassa T-77/02 R välitoimista päättävän tuomarin luona 23.4.2002 pidetyn istunnon jälkeen Schneiderille 26.4.2002 kolmen kuukauden pidennyksen, joten erottamisen määräaika pidennettiin jatkuvaksi 5.2.2003 saakka, eli määräaika

oli yksi vuosi erottamispäätöksen tiedoksi antamisesta, tämän rajoittamatta Schneiderille annettua mahdollisuutta vaatia poikkeustilanteissa vielä uutta pidennystä.

206 Vaikka myönnettäisiin, että Legrandin kokoisen yrityksen luovuttamisessa saattaa yleensä kestää yli vuoden, kuten soveltumattomuuspäätöksen 110 perustelukappaleessa Schneiderin lausumiksi kirjatuissa toteamuksissa annetaan ymmärtää, kantajan tehtävänä olisi ollut hakea uutta pidennystä. Asiakirja-aineistosta ei kuitenkaan ilmene, että se olisi menetellyt näin.

207 Kuten Schneiderin komission 24.10.2001 päivättyyn väitetiedoksiantoon 7.11.2001 antamasta vastauksesta lisäksi ilmenee, Schneider oli jo ennen erottamispäätöstä ottanut yhteyttä potentiaalisiin ostajiin.

208 Kuten lopuksi erottamispäätöksen liitteessä II olevasta 5 kohdasta ilmenee, erottamispäätöksessä määrättiin ainoastaan valittujen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti sellaisen peruuttamattoman oikeustoimen toteuttamisesta, joka pitäisi panna aineellisesti täytäntöön kolmen kuukauden kuluessa tämän päätöksen tekemisestä.

209 Ei siis voida pitää toteen näytettynä, että komissio olisi määrännyt Schneiderille sen erottamiseksi Legrandista sellaiset yksityiskohtaiset säännöt ja sellaisen erottamista koskevan määräajan, jotka olisivat merkinneet komission harkintavallalle asetettujen rajojen selvää ja vakavaa ylittämistä.

210 Schneiderin perusteluja ei siten voida hyväksyä.

Keskittymän osapuolten välisten jännitteiden hyväksi käyttäminen

– Asianosaisten lausumat

211 Schneider väittää komission lisänneen keskittymän osapuolten välille soveltumattomuuspäätöksen jälkeen syntyneitä jännitteitä esimerkiksi siten, että se ei antanut sille mahdollisuutta tutustua ajoissa niihin tietoihin, joita Legrand oli toimittanut erottamispäätöksen tekemiseen johtaneiden keskustelujen aikana.

212 Komissio suhtautui sen mukaan tilanteeseen samalla tavoin erottamispäätöksen jälkeen. Komissio sai Legrandin nostamaan Schneideria vastaan tuomioistuinkanteen Ranskassa marraskuussa 2002, minkä jälkeen se edellytti päätelmissään, että Schneiderin uusien korjaustoimenpiteiden pitäisi olla edellä mainitun Cour d'appel de Versailles'n tuomion mukaisia.

213 Komissio vastaa, että Legrandin asenteen muutos perustui pikemminkin keskittymän osapuolten väliseen mahdolliseen eturistiriitaan.

214 Schneider ei erityisesti ole esittänyt mitään konkreettista seikkaa, joka osoittaisi, että komissio ei antanut sille tilaisuutta tutustua Legrandin toimittamiin asiakirjoihin. Sen jälkeen kun Schneider oli vastaanottanut ei-luottamukselliset versiot kyseisistä asiakirjoista tammikuussa 2002, se ei ollut edes esittänyt erillistä pyyntöä siitä, että se saisi tutustua niiden ei-luottamukselliseen version.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

215 Schneiderin väitteiden perusteella ei voida pitää riittävällä tavalla toteen näytettynä väitettä, jonka mukaan komissio olisi käyttänyt hyväksi keskittymän osapuolten välille syntyneitä jännitteitä.

216 On erityisesti todettava, että komissio on esittänyt vastauskirjelmänsä 88 kohdassa, ilman, että Schneider olisi tätä kiistänyt, toimittaneensa kantajalle tammikuussa 2002 ei-luottamukselliset versiot Legrandia koskeneista asiakirjoista sekä luettelon, joka sisälsi ei-luottamuksellisen tiivistelmän niistä tiedoista, joihin ei ollut mahdollista tutustua. Asiakirja-aineistosta ei kuitenkaan ilmene, että Schneider olisi esittänyt erillisen pyynnön siitä, että se saisi tutustua jonkin asiakirjan luottamukselliseen versioon.

217 Myöskään komission huolta säilyttää Legrand entisessä laajuudessaan erottamispäätöksessä sen enempää kuin kansallisten tuomioistuinten tekemien päätösten huomioon ottamista Schneiderin ehdottamia korjaustoimenpiteitä arvioitaessa tai mitään muutakaan komission keskittymän valvontamenettelyn yhteydessä toteuttamaa toimenpidettä ei voida objektiivisesti luonnehtia varmuudella sellaiseksi, että toimielimen tarkoituksena olisi ollut edistää niillä keskittymän osapuolten välisten suhteiden heikentymistä.

218 Schneiderin vaatimukset on näin ollen hylättävä.

Komission luopuminen yksinomaisesta toimivallastaan

– Asianosaisten lausumat

219 Schneider katsoo komission luopuneen vakavalla ja ilmeisellä tavalla yksinomaisesta toimivallasta, joka sille annetaan asetuksessa, kun se on asettanut kantajan keskittymän uudelleen tutkimisen yhteydessä ehdottamien korjaustoimenpiteiden pätevyyttä koskevan arviointinsa edellytykseksi Cour d'appel de Versailles'n 29.11.2002 antaman tuomion tuomiolauselman, jossa annetaan väliaikainen ratkaisu yksinomaan kansallista sopimusoikeutta koskevasta kysymyksestä.

220 Komissio katsoo, ettei se ole missään vaiheessa luopunut yksinomaisesta toimivallastaan eikä varsinkaan syyllistynyt riittävän ilmeiseen lainvastaisuuteen.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

221 Kun komissio käyttää valvontavaltaa, jota sillä on annettaessa ratkaisu yhteisön laajuisten keskittymien soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, se ei voi jättää huomiotta ilmoituksen tehneitä osapuolia sitovia sopimuksia, kunhan niiden sopimusmääräykset ovat sovellettavan kansallisen oikeuden mukaan sallittuja.

222 Schneider tekee virheen väitteessään, että komissio olisi asettanut sen korjaustoimenpiteiden pätevyyden arviointia koskevan toimivaltansa käyttämisen edellytykseksi edellä mainitun Cour d'appel de Versailles'n antaman tuomion tuomiolauselman.

Tältä osin ei näet ole kyseessä yhteisön oikeuden kilpailusääntöjen ensisijaisuus kansallisen oikeuden kilpailusääntöihin nähden vaan niiden vaikutusten määrittäminen, joita kansallisessa oikeudessa liitetään yksityisoikeudelliseen sopimukseen, johon kansallista oikeutta sovelletaan yhteisön oikeuden mukaisesti.

223 Ei näin ollen vaikuta siltä, että komissio olisi rikkonut riittävän ilmeisellä tavalla yhteisön oikeutta, kun se on arvioinut Schneiderin esittämät Legrandin toimintojen luovutusehdotukset epävarmoiksi ja siten sellaisiksi, joita ei voida hyväksyä, sillä perusteella, että ne olivat ristiriidassa sääntöjenmukaisesti kansallisen oikeuden piiriin kuuluvan sellaisen yksityisoikeudellisen sopimuksen kanssa, joka toimivaltaisen kansallisen tuomioistuimen toteamusten mukaan sitoi keskittymän osapuolia kansallisen oikeuden mukaisesti.

224 Schneiderin perustelut eivät näin ollen voi menestyä.

Vilpittömän mielen puuttuminen pantaessa täytäntöön asiassa Schneider I annettua tuomiota

– Asianosaisten lausumat

225 Kantaja korostaa, että asiassa Schneider I annetussa tuomiossa hylättiin komission analyysi kaikkien muiden markkinoiden paitsi Ranskan alakohtaisten markkinoiden osalta. Komissiolla ei siten olisi ollut mitään syytä aloittaa keskittymän ensimmäisen vaiheen tutkimusta uudelleen, kun se tiesi muutoin, että kantaja menettäisi määräpäivän 5.12.2002 jälkeen eli sen määräajan päätyttyä, joka luovutussopimuksessa oli asetettu sille, että Schneider voisi vedota Legrandin myynnin purkavaan lausekkeeseen, hyödyn niistä ponnistuksista, joihin se oli ryhtynyt rajoittaakseen vahinkoaan.

226 Schneider vaati siten johdonmukaisesti, että valvontamenettely aloitettaisiin uudelleen asiassa Schneider I annetun tuomion jälkeen ensimmäisen vaiheen kuuden viikon määräajan perusteella. Komission olisi pitänyt kyetä tämän määräajan perusteella panemaan asiassa Schneider I annettu tuomio vilpittömässä mielessä täytäntöön ja antaa kantajalle mahdollisuus esittää tarvittaessa asianmukaisia korjaustoimenpiteitä.

227 Toisen vaiheen aloittamisesta 4.12.2002 tehtyä päätöstä rasittavat lisäksi useat ilmeiset arviointivirheet, ja siinä poikettiin asiassa Schneider I annetussa tuomiossa käytetystä analyyttisestä rakenteesta. Komission lopuksi huomioon ottamaan merkityksellisten markkinoiden kilpailuanalyysiin liittyy samantyyppisiä vakavia laiminlyöntejä, virheitä ja ristiriitaisuuksia kuin ne, jotka johtivat soveltumattomuuspäätöksen kumoamiseen.

228 Komissio katsoo, että valvontamenettelyn uudelleen aloittamista ensimmäisessä vaiheessa ei voida pitää merkkinä vilpillisestä mielestä. Schneiderin pyynnöstä hyväksytty ratkaisu oli ainoa, jonka perusteella oli mahdollista tehdä keskittymästä lopullinen myönteinen päätös ennen 5.12.2002.

229 Taloudellinen analyysi, jonka komissio on tehnyt Schneiderin päivitettyjen tietojen perusteella, vastaa sen mielestä kaikilta osin analyysia, joka hyväksyttiin asiakysymysten osalta asiassa Schneider I annetussa tuomiossa, jonka jälkeen komissio on huolehtinut siitä, että tukemista koskevaa väitettä on täsmennetty selkeämmin.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

230 Edellä mainitussa asiassa Schneider Electric vastaan komissio 9.3.2007 annetun määräyksen 48 kohdasta ilmenee, että toisin kuin Schneider väittää, komissio saattoi

laillisesti päättää aloittaa keskittymän valvontamenettelyn ensimmäisen vaiheen uudelleen tehdäkseen päätelmät edellä mainitussa asiassa Schneider I annetusta tuomiosta, jolloin sen piti toteuttaa kaikki tarvittavat varotoimet taatakseen sen, että Schneiderin puolustautumisoikeuksia ei loukata.

231 Kantajan väitteet eivät myöskään riitä osoittamaan, että toisen vaiheen aloittamista koskevaan päätökseen sisältyvässä merkityksellisten Ranskan alakohtaisten markkinoiden kilpailuanalyysissa olisi samat puutteet kuin ne, jotka vaikuttivat soveltumattomuuspäätökseen sisältyneeseen ja asiassa Schneider I annetulla tuomiolla hylättyyn arviointiin, joka koski keskittymän vaikutuksia Ranskan ulkopuolella oleviin kansallisiin alakohtaisiin markkinoihin.

232 Analyysin virheet, joista on määrätty seuraamuksia asiassa Schneider I annetussa tuomiossa, eivät ole voineet vaikuttaa keskittymän vaikutuksia Ranskan alakohtaisiin markkinoihin koskevaan arviointiin viimeksi mainittujen markkinoiden erityispiirteiden vuoksi.

233 Asiassa Schneider I annetun tuomion 413 ja 415 kohdasta ilmenee yhdessä luettuina, että ei ole mahdollista kumota päätelmää, jonka mukaan ehdotetulla toimenpiteellä luotaisiin Ranskan alakohtaisille pienjännitelaitteiden markkinoille, joilla molemmilla ilmoituksen tehneillä osapuolilla oli jo erittäin vahva asema, määräävä asema tai vahvistettaisiin sitä, mistä seuraisi asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla olennainen tehokkaan kilpailun este yhteismarkkinoille tai ainakin niiden merkittävälle osalle.

234 Tältä osin merkityksellisinä on pidetty sellaisia osuuksia näistä markkinoista, joita voidaan pitää osoituksena määräysvallasta tai vahvistuneesta määräävästä markkina-asemasta, pienjännitelaitteiden korkeampia hintoja tukkukaupan tasolla, perinteisen kilpailun häviämistä näiden kahden vanhan suurimman toimijan väliltä sekä näiden kahden osapuolen tavaramerkkien mainetta.

235 Lisäksi on huomautettava, että on riittävää, että vallitsee vakavia epäilyksiä keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, jotta voidaan tehdä toisen vaiheen aloittamista koskeva päätös asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla, kun puolestaan komissiolta edellytetään näyttöä määräävän markkina-aseman luomisesta tai vahvistamisesta asetuksen 2 artiklan 3 kohdan nojalla, jos se toteaa keskittymän yhteismarkkinoille soveltumattomaksi 8 artiklan 3 kohdan nojalla.

236 Ei näin ollen vaikuta siltä, että komissio olisi ylittänyt selvällä ja vakavalla tavalla sen harkintavallalle asetetut rajat, kun se on arvioinut asiassa Schneider I annettua tuomiota täytäntöön pannessaan jäljelle jääviä kilpailuongelmia, joita keskittymästä aiheutuu ainoastaan niille Ranskan alakohtaisille markkinoille, joita edelleen pidetään merkityksellisinä.

237 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei näin ollen voi hyväksyä kantajan perusteluja.

Puolustautumisoikeuksien loukkaaminen

– Asianosaisten lausumat

238 Schneider väittää, että komissio on loukannut sen puolustautumisoikeuksia keskittymän uudelleen tutkimisen aikana, koska sen on ollut mahdotonta saada tietoja komission tekemien markkinatutkimusten tuloksista ja vastata asianmukaisesti vaikeuksiin, joita niissä on saattanut ilmetä.

239 Komissio vastaa, että säännösten mukaan keskittymän osapuolilla ei ole oikeutta tutustua marraskuussa 2002 tehtyjen kaltaisten markkinatutkimusten tuloksiin toisen vaiheen aloittamista koskevalla päätöksellä lopetettavan valvontavaiheen aikana ja että tällainen tutustumisoikeus ei voi perustua asianomaisten puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatteeseen.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

240 Vaikka puolustautumisoikeuksia on noudatettava ennen kaikkien sellaisten päätösten tekemistä, jotka saattavat olla asianomaisille yrityksille vastaisia, markkinatutkimusten jälkeen tehty päätös toisen vaiheen aloittamisesta ei ole Schneiderille vastainen päätös (em. asia Schneider Electric v. komissio, määräys 31.1.2006, 76 kohta, joka on pysytetty em. asiassa Schneider Electric v. komissio 9.3.2007 annetulla määräyksellä, 72 kohta), jonka laillisuus riippuisi näiden oikeuksien kunnioittamisesta.

241 Komissio ei ole näin ollen voinut rikkoa riittävän ilmeisellä tavalla oikeussääntöä, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille, kun se ei ole ilmoittanut Schneiderille markkinatutkimusten tuloksia jo sen keskittymän valvontamenettelyn ensimmäisessä vaiheessa, joka aloitettiin uudelleen sen jälkeen kun asioissa Schneider I ja Schneider II oli annettu tuomiot.

242 Schneiderin vaatimukset on siis hylättävä.

Schneiderin marraskuussa 2002 ehdottamien korjaustoimenpiteiden virheellinen, epälojaali ja syrjivä tutkiminen

– Asianosaisten lausumat

243 Schneider arvostelee komissiota siitä, että se on ottanut huomioon asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetut vakavat epäilyt keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille sen sijaan, että se olisi soveltanut 2 artiklan 3 kohdan arviointiperustetta, joka koskee määräävän markkina-aseman luomista tai vahvistamista johon 8 artiklan 3 kohdan mukaisen soveltumattomuuspäätöksen on perustuttava.

244 Schneider arvostelee komissiota myös siitä, että se on pitänyt sen marraskuussa 2002 ehdottamia korjaustoimenpiteitä riittämättöminä, vaikka niillä olisi poistettu kaikki Schneiderin ja Legrandin toimintojen päällekkäisyydet asianomaisilla markkinoilla siten, että itsenäisiä ja elinkelpoisia yrityksiä luovutettiin yhdelle ainoalle ostajalle, tarjottu merkittävää tuotteiden ja tavaramerkkien valikoimaa sekä helpompaa pääsyä jakelukanaviin Schneiderin antamilla käyttäytymistä koskeneilla sitoumuksilla, joista oli poistettu kokonaan tukemisen riski Schneiderin osalta ja rajoitettu potentiaalisten ostajien luettelo teollisuusyrityksiin, jotka olisivat kyenneet kehittämään luovutettua yksikköä.

245 Schneiderin rakenteellisia sitoumuksia oli täydennetty käyttäytymistä koskeneilla sitoumuksilla, jotka komissio on hyväksynyt muissa keskittymäasioissa ja joilla helpotetaan pääsyä jakelukanaviin ja poistetaan kokonaan tukemisen riski.

246 Komissio väittää lähinnä ottaneensa huomioon, että Schneiderin korjaustoimenpiteillä ei kyetty poistamaan kaikkia Ranskan pienjännitelaitteiden markkinoilla

todettuja kilpailuongelmia, ja että ne toivat esiin Cour d'appel de Versailles'n tuomiosta seuranneen oikeudellisen epävarmuuden lisäksi useita ongelmia jotka liittyivät elinkelpoisuuteen, riippumattomuuteen ja luovutettavien yksiköiden kykyyn palauttaa tehokas kilpailu. Komissio arvioi näiden korjaustoimenpiteiden vaikutuksia asianomaisiin markkinoihin markkinaosuuksien, päällekkäisyyksien poiston, luovutettavien tavaramerkkien vahvuuden ja Schneiderin/Legrandin tukkukauppiaisiin kohdistuvan neuvotteluvoiman perusteella.

247 Sen lisäksi, että jokaiseen keskittymäasiaan liittyy erityisiä kilpailuongelmia, ehdotetuilla käyttäytymiseen liittyneillä toimenpiteillä olisi ollut vain hyvin vähäinen vaikutus, ja niiden soveltamisen valvontaan olisi liittynyt huomattavia vaikeuksia, kun otetaan huomioon niiden tuotteiden ja jakelijoiden erittäin runsas määrä, joihin näitä sitoumuksia olisi pitänyt soveltaa.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

248 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että kuten edellä mainitussa asiassa Schneider Electric vastaan komissio 9.3.2007 annetun yhteisöjen tuomioistuimen määräyksen 48 kohdasta ilmenee, komissio kykeni laillisesti aloittamaan keskittymän tutkimuksen ensimmäisen vaiheen uudelleen sen jälkeen kun asiassa Schneider I oli annettu tuomio.

249 Koska komissio oli päättänyt aloittaa keskittymän valvonnan uudelleen tässä vaiheessa, se saattoi aloittaakseen keskittymän valvonnan toisen vaiheen 4.12.2002 tehdyllä päätöksellä soveltaa vain asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaista arviointiperustetta, joka koskee keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille vallitsevia vakavia epäilyjä.

250 Schneider tekee siten virheen arvostellessaan komissiota siitä, että se ei ottanut perusteeksi asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua määräävän markkina-aseman luomista tai vahvistumista, johon komission on nojauduttava, kun se tekee päätöksen, jolla yrityskeskittymä julistetaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi 8 artiklan 3 kohdan nojalla.

251 Schneiderin korjaustoimenpiteiden soveltuvuudesta korjata komission Ranskan pienjännitelaitteiden alakohtaisilla markkinoilla toteamat jäljellä olevat kilpailuongelmat on todettava, että on kiistatonta, että Schneiderin ehdottamat Legrandin toimintojen luovutukset muodostivat keskeisen osan ehdotetuista korjaustoimenpiteistä.

252 Tästä seuraa, että se, että Cour d'appel de Versailles määräsi Schneiderin luopumaan ehdotuksistaan, jotka koskivat Legrandin varojen myyntiä ja jotka oli annettu ilman tämän hyväksyntää, oli hyväksyttävä syy epäilyksille, joita komissio ilmoittaa edelleen vallinneen keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille.

253 Kun otetaan lisäksi huomioon erityisesti Schneider/Legrandin vahvuus Ranskassa, mikä perustui siihen, että se toimi vahvasti kaikilla pienjännitelaitteiden jakelua täydentävien tuotteiden eri segmenteillä, keskittymän kahden osapuolen välisen perinteisen kilpailun häviäminen ja se, että asianomaiset olivat erittäin tunnettujen tavaramerkkien haltijoita, ei vaikuta siltä, että komissio olisi ylittänyt vakavalla ja selvällä tavalla harkintavaltansa arvioidessaan, että Schneiderin korjaustoimenpiteet eivät riittäneet poistamaan kokonaan vakavia epäilyksiä keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille.

254 Ei ole näin ollen osoitettu, että komission kieltäytyminen hyväksymästä näiden toimenpiteiden soveltuvuutta hälventää vakavia epäilyksiä, joita sillä edelleen oli keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, olisi perustunut näiden toimenpiteiden virheelliseen, epälojaaliin ja syrjivään tutkimiseen, kuten Schneider väittää.

255 Tätä koskevat Schneiderin vaatimukset on näin ollen hylättävä.

256 Edellä esitetystä seuraa, ettei mikään niistä väitteistä, jotka koskevat komission keskittymän valvontamenettelyn aikana omaksumaa käyttäytymistä kokonaisuutena, osoita riittävän ilmeistä sellaisen oikeussäännön rikkomista, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille.

257 Näin ollen ei ole mahdollista katsoa, että komissio olisi tämän yleisen käyttäytymisen perusteella vastuussa sen vahingon lisääntymisestä, jota Schneider väittää kärsineensä soveltumattomuuspäätöstä rasittavien yhteisön oikeuden riittävän ilmeisten rikkomisten vuoksi, tai niistä kustannuksista, joita Schneiderille on aiheutunut erottamismenettelyn aikana tai Ranskan tuomioistuinten oikeudenkäynneissä.

258 Näin ollen pelkästään se, että Schneider ei saanut 3.8.2001 päivätyn väitetiedoksiannon ja soveltumattomuuspäätöksen välisten ristiriitaisuuksien vuoksi mahdollisuutta esittää korjaustoimenpiteitä, jotka olisivat olleet asianmukaisia korjaamaan sen asemien tukemista Legrandin asemilla koskeneen ongelman merkityksellisillä Ranskan alakohtaisilla markkinoilla, antaa kantajalle oikeuden saada korvausta vahingoista, joita sille on aiheutunut tämän tuottamuksellisen käyttäytymisen seurauksena.

259 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä on tutkia, voidaanko soveltumattomuuspäätökseen sisältyvän virheen, joka on sellainen virhe, joka voi synnyttää sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun, katsoa liittyvän riittävän suoran syy-yhteyden välityksellä vahinkoihin, joihin tässä yhteydessä vedotaan.

Väitetty syy-yhteys soveltumattomuuspäätöstä rasittavan riittävän ilmeisen yhteisön oikeuden rikkomisen ja tässä yhteydessä vedottujen vahinkojen välillä

Schneiderin hallussa olevien Legrandin varojen arvon menetys

260 Vahinko, johon Schneider pääasiallisesti vetoaa, perustuu taloudelliseen tappioon, jonka aiheutti kantajalle velvollisuus myydä Legrandin varat alempaan hintaan kuin millä se oli ne hankkinut.

261 Erottamispäätöksessä, joka on lainvastainen siltä osin kuin se oli itsessään lainvastaisen soveltumattomuuspäätöksen täytäntöönpanotoimi, vahvistettiin näet Schneiderille määräaika, jonka kuluessa sen piti luovuttaa Legrandin varat, ja kiellettiin siltä kaikenlainen tiettyjen näiden varojen luovuttaminen erikseen.

262 Näin ollen on niin, että jos Schneider ei kyennyt luovuttamaan ilman tappioita varoja, joiden luovuttamiseen sillä oli velvollisuus, määräajassa, jonka komissio oli vahvistanut päätöksellä, jolla ei ollut oikeudellista perustaa, koska näiden varojen arvo oli laskenut niiden hankintapäivän ja niille määrätyn luovutuspäivän välisenä aikana,

on todettava, että nämä tappiot aiheutuivat suoraan velvollisuudesta panna lainvastainen päätös täytäntöön, riippumatta siitä, mitkä ovat ne muut syyt, joiden vuoksi kyseiset varat menettivät arvoaan kyseisen ajanjakson aikana.

263 Jotta kyettäisiin määrittämään vahinko, joka johtuu jonkin yhteisön toimielimen tuottamuksellisesta toiminnasta, on kuitenkin otettava huomioon vastuun syntymisen aiheuttavan velvoitteiden laiminlyönnin vaikutukset eikä sen toimen vaikutuksia, johon se kuuluu, siltä osin kuin toimielin olisi voinut hyväksyä tai sen olisi pitänyt hyväksyä vaikutuksiltaan samanlainen toimi oikeussääntöä rikkomatta.

264 Syy-yhteyden tarkastelu ei toisin sanoen voi perustua siihen virheelliseen lähtökohtaan, jonka mukaan toimielin olisi ilman lainvastaista toimea pidättäytynyt toimimasta tai olisi toteuttanut päinvastaisen toimen, mikä voisi myös merkitä sen osalta lainvastaista käyttäytymistä, vaan siinä on edettävä vertaamalla keskenään tilannetta, johon asianomainen kolmas osapuoli on joutunut tuottamuksellisen toiminnan johdosta, ja tilannetta, joka sille olisi aiheutunut oikeussääntöä noudattaneen toimielimen käyttäytymisestä.

265 Silloin kun tuottamuksellinen seikka, joka on vahingonkorvausvaatimuksen perustana, kuuluu päätökseen, jonka vaikutuksesta hakijalta evätään lupa tai jokin muu edullinen toimenpide, tuottamuksen vaikutuksia tarkasteltaessa sekä todellista tilannetta ja rekonstruoitua oikeudellista tilannetta vertailtaessa ei voida olettaa, että ilman todettua virhettä hakija olisi välttämättä saanut luvan tai hyötynyt muusta sellaisesta edullisesta toimenpiteestä, jota se vaati.

266 Samalla tavoin silloin, kun puolustautumisoikeuksia on loukattu siten, että se rasittaa päätöstä, jolla yritysten sulautuminen on todettu yhteismarkkinoille soveltumat-

tomaksi, ei voida olettaa, että ilman tätä loukkaamista ilmoitettu keskittymä olisi julistettu nimenomaisesti tai implisiittisesti yhteismarkkinoille soveltuvaksi, vaan on arvioitava niitä vaikutuksia, joita todetulla virheellä on saattanut olla päätöksen sisältöön.

267 Esimerkiksi tässä tapauksessa yhteisön syyksi luettavaa vahinkoa ei voida päätellä soveltumattomuuspäätöksen luoman tilanteen ja sellaisen tilanteen välisestä vertailusta, jossa keskittymä on hyväksytty nimenomaisesti tai hiljaisesti, lukuun ottamatta sellaista tapausta, että yhteisön tuomioistuimet kykenisivät toteamaan, että komissio on todennut yhteismarkkinoille soveltumattomuuden välittömästi ja varmasti sen seurauksena, että sen on todettu jättäneen noudattamatta laillisia velvoitteitaan.

268 Jotta kyettäisiin antamaan ratkaisu riittävän syy-yhteyden olemassaolosta todetun laiminlyönnin ja väitetyn vahingon välillä, on näin ollen arvioitava asiassa Schneider I annetussa tuomiossa todetun virheen vaikutusta keskittymän valvontaa koskeneen menettelyn jatkoon.

269 Vaikka asiassa Schneider I annetusta tuomiosta ilmenee tältä osin, että Schneiderin puolustautumisoikeuksien riittävän ilmeisestä loukkaamisesta on seurannut, että soveltumattomuuspäätöksestä on tullut lainvastainen, tästä ei voida kuitenkaan päätellä, että ilman tätä loukkaamista keskittymä olisi pitänyt julistaa yhteismarkkinoille soveltuvaksi.

270 Asiassa Schneider I annetun tuomion 465 kohdassa todettiin, että komission piti niiden täytäntöönpanotoimien yhteydessä, joita soveltumattomuuspäätöksen kumoaminen tämän lainvastaisuuden vuoksi edellytti EY 233 artiklan mukaisesti (ks. asia Schneider I, tuomion 462 ja 463 kohta), antaa Schneiderille mahdollisuus puolustautua tehokkaasti niitä väitteitä vastaan, joita komissio oli ottanut huomioon niiden Ranskan pienjännitelaitteiden alakohtaisten markkinoiden osalta, joihin keskittymä vaikuttaisi, ja tarvittaessa ehdottaa korjaustoimenpiteitä, jotka saattaisivat olla vastaus näihin väitteisiin, jotta se saisi mahdollisesti keskittymän uudelleen tutkimisen päätteeksi päätöksen, jossa keskittymä todetaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi.

271 Kuten Schneider on itse myöntänyt vastauskirjelmässään, asiassa Schneider I annetussa tuomiossa ei kumottu sitä keskittymästä Ranskan alakohtaisille markkinoille aiheutuvien vaikutusten taloudellista analyysia, joka oli otettu huomioon soveltumattomuuspäätöksessä.

272 Komissiolla oli siten asiassa Schneider I annetun tuomion täytäntöönpanotoimien yhteydessä velvollisuus aloittaa keskittymän valvonta uudelleen sulkematta pois sitä, että se voitaisiin todeta yhteismarkkinoille soveltuvaksi, ja tässä tarkoituksessa kuulla kantajaa tukemista koskevasta väitteestä ja ottaa huomioon mahdolliset korjaustoimenpiteet, joita Schneider ja Legrand saattaisivat esittää niiden yhteismarkkinoille soveltuvuutta koskevien ongelmien ratkaisemiseksi, joita niiden asemien tukeminen asianomaisilla Ranskan alakohtaisilla markkinoilla aiheuttaisi.

273 Komissiota ei siten sitonut asiassa Schneider I annetun tuomion täytäntöönpanossa minkäänlainen menettelyllinen velvoite todeta keskittymä yhteismarkkinoille soveltuvaksi.

274 Lisäksi on hylättävä kantajan suullisessa käsittelyssä esittämä näkemys, jonka mukaan olisi olemassa olettama siitä, että ilmoitettu keskittymä on yhteismarkkinoille soveltuva.

275 Yhteisön tuomioistuinten oikeuskäytännön mukaan asetuksella ei luoda minkäänlaista olettamaa ilmoitetun keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, vaan komission tehtävänä on kussakin tapauksessa muodostaa selvä mielipide tästä soveltuvuudesta ja tehdä päätös sen mukaisesti (asia T-210/01, General Electric v. komissio, tuomio 14.12.2005, Kok. 2005, s. II-5575, 61 kohta).

276 Keskittymää pidetään kyllä hiljaisesti yhteismarkkinoille soveltuvana etenkin silloin, kun komissio ei ole tehnyt päätöstä toisen vaiheen aloittamisesta asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa vahvistetussa yhden kuukauden määräajassa eikä antanut ratkaisua keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille 10 artiklan 3 kohdassa asetetussa neljän kuukauden määräajassa.

277 On kuitenkin kiistatonta, että kumpikaan näistä kahdesta tilanteesta ei ole toteutunut tässä tapauksessa, koska komissio on päättänyt molemmat keskittymän soveltuvuutta yhteismarkkinoille koskevan valvonnan vaiheet asianmukaisesti määräajassa toteuttamalla asetuksen asianomaisissa säännöksissä säädetyt toimenpiteet.

278 Näin ollen soveltumattomuuspäätöksessä todetulla virheellä ei ole evätty Schneiderilta minkäänlaista oikeutta keskittymän soveltuvuutta yhteismarkkinoille koskevaan nimenomaiseen tai implisiittiseen päätökseen, jonka perusteella kaikkia tämän oikeuden epäämisen taloudellisia seurauksia ja erityisesti seurauksia, jotka johtuvat Legrandin varojen luovuttamista koskevasta velvollisuudesta, olisi pidettävä yhteisön syyksi luettavana vahinkona.

279 Tästä seuraa, että Schneider ei voi pätevästi väittää kärsineensä soveltumattomuuspäätöstä rasittavan virheen vuoksi vahinkoa, joka olisi yhtä suuri kuin sen hallussa 10.10.2001 olleiden Legrandin varojen arvonmenetyksen kokonaisarvo eli 2,483–3,326 miljardia euroa, kun tämän vahingon ja yhteisön vastuun synnyttävän rikkomisen välillä ei ole riittävän välitöntä syy-yhteyttä.

280 Vaikka kantajalla ei ole oikeutta siihen, että keskittymä julistettaisiin yhteismarkkinoille soveltuvaksi, sillä olisi kyllä saattanut olla vakavasti otettava mahdollisuus saada myönteinen päätös, ja tämän mahdollisuuden epääminen merkitsee varmaa ja korvattavissa olevaa vahinkoa.

281 Ei näet ole mahdotonta, että kantaja olisi kyennyt tukemista koskevaan väitteeseen liittyvillä huomautuksillaan ja omaisuuden myyntiä koskevilla ehdotuksillaan, jotka olisivat olleet omiaan vähentämään suunnitellun keskittymän kilpailunvastaisia vaikutuksia tai korjaamaan ne tämän väitteen osalta, saamaan komission toteamaan keskittymän yhteismarkkinoille soveltuvaksi sillä uhalla, että komissio olisi muutoin tehnyt arviointivirheen.

282 Kuten Schneiderin esittämästä asiantuntijalausunnosta, joka koskee väitetyn vahingon määrittämistä, ilmenee, on kuitenkin vaikeaa määrittää sellaisten omaisuuden myyntitoimien luonnetta ja määrää, jotka olisivat olleet välttämättömiä, jotta keskittymästä olisi tullut yhteismarkkinoille soveltuva ja komissiolta olisi saatu suostumus sen toteuttamiseen. On vielä vaikeampaa määrittää niiden luovutusten ja liiketoimien vaikutus kantajayrityksen hallussa olevien varojen kokonaisarvoon, joita nämä korjaustoimenpiteet olisivat edellyttäneet.

283 Tästä seuraa, että niiden taloudellisten parametrien muutosten arviointi, joita olisi välttämättä liittynyt mahdolliseen soveltuvuuspäätökseen, on liian epävarmaa, jotta sitä voitaisiin verrata hyödyllisellä tavalla soveltumattomuuspäätöksestä johtuvaan tilanteeseen. Jos oletetaan, että Schneider on menettänyt todellisen mahdollisuuden saada soveltuvuuspäätös, tämän mahdollisuuden toteutuminen liittyy parametreihin, jotka ovat liian sattumanvaraisia, jotta ne voisivat olla vakuuttavan määrällisen arvioinnin kohteena.

284 Tässä yhteydessä on huomautettava, että yhtäältä Legrandin varojen luovuttaminen olisi saattanut osoittautua toteuttamiskelvottomaksi kansalliseen oikeuteen liittyvistä syistä ja toisaalta on mahdotonta ratkaista, olisiko Schneiderin varojen luovuttaminen niin riittävässä määrin, että olisi kyetty korvaamaan sen asemista Legrandin asemille aiheutunut tukivaikutus, merkinnyt sitä, että kantajayrityksellä ei olisi ollut enää mitään intressiä keskittymään.

285 Näin ollen niiden vahinkojen korvaamista, joita Schneiderille on aiheutunut siitä, että siltä on evätty vakavasti otettava mahdollisuus Legrandin varojen säilyttämiseen, ei voida ajatella.

286 On siis todettava, että ei ole olemassa riittävän läheistä syy-yhteyttä tehdyn lainvastaisuuden ja keskittymän soveltuvuutta koskevan mahdollisen päätöksen epäämisen välillä, jotta yhteisön vastuu voisi syntyä sen vuoksi, että Schneiderilla on ollut velvollisuus luovuttaa omistamansa Legrandin varat, eikä näin ollen myöskään riittävän läheistä syy-yhteyttä, jotta voitaisiin hyväksyä yhteisön vastattavaksi vahinko, joka on yhtä suuri kuin sen arvonmenetyksen kokonaisarvo, joka näille varoille aiheutui sillä välillä kun Schneider hankki ne ja kun ne myöhemmin luovutettiin.

287 Samoista syistä Schneider ei voi myöskään perustellusti väittää, että se olisi asetettu lainvastaisella soveltumattomuuspäätöksellä asemaan, jossa sen on mahdotonta saavuttaa keskittymällä tavoiteltuja synergiaetuja, ja tehty näin ollen tyhjäksi sen teollinen strategia tai että sen yrityskuvalle olisi aiheutunut vahinkoa kantajan maineelle koituneen kielteisen vaikutuksen vuoksi.

288 On sitä vastoin olemassa vahingonkorvausta koskevan oikeuden syntymiseksi riittävän läheinen syy-yhteys tehdyn lainvastaisuuden ja kantajalle aiheutuneiden kahden tyyppisen vahingon välillä. Ensimmäinen vahinkotyyppi vastaa kuluja, joita yritykselle on aiheutunut siitä, että se on osallistunut keskittymän valvontamenettelyyn, joka aloitettiin uudelleen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 22.10.2002 antamien kumoamistuomioiden jälkeen. Jälkimmäinen vahinkotyyppi vastaa luovutushinnan alennusta, joka Schneiderin piti myöntää Legrandin varojen ostajalle saadakseen tämän luovutuksen vaikutukset lykätyksi siten, että yhteisön tuomioistuimissa kyseisenä ajankohtana vireillä olevilta oikeudenkäynneiltä ei vietäisi kohdetta ennen asian saattamista päätökseen.

Schneiderin maksamat palkkiot sekä sille aiheutuneet hallinnolliset kulut ja oikeudenkäyntikulut

289 Schneiderille uskotun miehen palkkioista aiheutuneista kuluista on todettava, että uskotun miehen nimeämisen oikeudellinen perusta on asetuksen 7 artiklan säännöksissä, joissa velvoitetaan yritys, josta on tullut, kuten tässä tapauksessa, julkisen vaihtotarjouksen kautta toisen yhtiön varojen omistaja ennen kuin komissio on antanut ratkaisun ilmoitetun keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, 7 artiklan 3 kohdan poikkeussäännöksen mukaisesti, käyttämään tästä julkisesta vaihtotarjouksesta johtuviin osakkeisiin liittyviä äänioikeuksiaan vain sellaisen luvan perusteella, jonka komissio on myöntänyt 7 artiklan 4 kohdan perusteella.

290 Nimenomaan tämän säännöksen nojalla komissio siis antoi Schneiderille 4.12.2001 tämän hakemuksesta luvan käyttää äänioikeuksia, jotka liittyvät sen omistamiin Legrandin osakkeisiin, sellaisen uskotun miehen välityksellä, jonka Schneider nimesi komission hyväksymässä toimeksiantosopimuksessa vahvistetuin edellytyksin.

291 Schneider ei siis menettele perustellusti väittäessään kannekirjelmän 149 kohdassa, että uskotun miehen toimenpiteet olisivat olleet välttämättömiä soveltumattomuuspäätöksen tekemisen vuoksi, tai vastauskirjelmän 252 kohdassa, että jos keskittymää ei olisi virheellisesti kielletty 10.10.2001, Schneiderin ei olisi koskaan tarvinnut turvautua uskottuun mieheen käyttääkseen oikeuksiaan Legrandin yhtiökokouksessa joulukuussa 2001, koska se olisi tuolloin käyttänyt suoraan yksinomaista määräysvaltaa.

292 Kuten edellä jo todettiin, soveltumattomuuspäätöksen kumoaminen ei näet merkinnyt automaattisesti keskittymän toteamista yhteismarkkinoille soveltuvaksi,

koska Ranskan pienjännitelaitteiden alakohtaisilla markkinoilla oli edelleen jäljellä keskittymästä johtuneita kilpailuongelmia.

293 Oikeudellisten sekä vero- ja pankkialan asiantuntijoiden konsultointipalkkioita sekä muita hallinnollisia kuluja, jotka ovat aiheutuneet erottamisen toteuttamisesta komission määräämien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaan, ei voida myöskään pitää seurauksena lainvastaisuudesta, johon komissio syyllistyi tehdessään soveltumattomuuspäätöksen.

294 Yhtäältä soveltumattomuuspäätöksen lainvastaisuus ja siten erottamispäätöksen lainvastaisuus eivät merkitse, kuten edellä jo todettiin, sitä, että keskittymä pitäisi julistaa yhteismarkkinoille soveltuvaksi, eivätkä sitä, että yritykset voisivat jatkaa sulautuneen yksikön muodostamista. Ei siis voida olettaa, että hallinnollisia kuluja, joita Schneiderille normaalisti aiheutuisi varojen erottamisen toteuttamiseksi, ei olisi aiheutunut kantajalle, jos komissio olisi tehnyt laillisen päätöksen.

295 Toisaalta siltä osin kuin Schneider väittää sille aiheutuneen epätavallisia kuluja sellaisten virheellisten erottamista koskeneiden yksityiskohtaisten sääntöjen vuoksi, joita sille asetettiin erottamispäätöksellä, ja komission tältä osin ilmaiseman taipumattomuuden vuoksi, tämä väitetyn vahingon osatekijä ei liity asiassa Schneider I annetussa tuomiossa todettuun puolustautumisoikeuksien loukkaamiseen vaan itsenäisiin väitteisiin, joita ei ole hyväksytty tässä tuomiossa sellaisina riittävän ilmeisinä rikkomisina, jotka antavat oikeuden vahingonkorvaukseen.

296 Legrandin vireille panemassa kansallisessa oikeudenkäynnissä aiheutuneista kuluista on riittävää todeta, että kantaja arvioi itse, että niitä ei ole aiheuttanut lainvastainen soveltumattomuuspäätös vaan komission asenne, jolla se tarkoittaa keskittymän

osapuolten välisten jännitteiden hyväksikäyttöä ja jota ei ole tässä tuomiossa pidetty väitteenä, jonka perusteella yhteisön vastuun pitäisi syntyä.

297 Yhteisön tuomioistuinten harjoittamaan laillisuusvalvontaan liittyvistä oikeudenkäynneistä aiheutuvien kulujen on katsottava tulevan katetuiksi oikeudenkäyntikuluista tehtävillä päätöksillä, jotka tehdään nimenomaan tämän tyyppisiin kuluihin sovellettavien erityisten prosessisääntöjen perusteella päätöksissä, joilla lopetetaan oikeudenkäynti ja viedään päätökseen erityiset menettelyt, joista on säädetty siltä varalta, että oikeudenkäyntikulujen määrä riitautetaan (ks. tässä tapauksessa em. asiat T-310/01 DEP ja T-77/02 DEP, Schneider Electric v. komissio, määräykset 29.10.2004). Näissä menettelyissä suljetaan pois se, että kanteessa, joka koskee sopimussuhteen ulkopuolista yhteisön vastuuta, voitaisiin vaatia samoja summia tai summia, jotka ovat aiheutuneet samaa tarkoitusta varten, myös niiden henkilöiden osalta, jotka ovat hävinneet asian ja joutuneet vastaamaan oikeudenkäyntikuluista, kuten Schneider asioissa T-48/03 ja C-188/06 P.

298 Lopuksi on sitä vastoin myönnettävä, että erilaiset konsultointikulut, palkkiot ja hallintokulut, joita Schneiderille on aiheutunut osallistumisesta asiassa Schneider I ja asiassa Schneider II annettujen tuomioiden vuoksi välttämättömään uudelleen aloitettuun keskittymän valvontamenettelyyn, liittyvät toimielimen virheelliseen menettelyyn välittömän ja varman syy-yhteyden kautta.

299 Sen vuoksi, että komissio laiminlöi esittää 3.8.2001 päivätyssä väitetiedoksiannossa kilpailuongelman, johon soveltumattomuuspäätös perustuu, kantajalta evättiin näet mahdollisuus ottaa siihen kantaa ja tarjota asianmukaisia vastatoimia, minkä perusteella kyseinen päätös kumottiin. Tämän kumoamisen vuoksi oli välttämätöntä aloittaa uudelleen menettely, jonka nimenomaisena tarkoituksena oli antaa kantajalle mahdollisuus tulla kuulluksi riidanalaisesta väitteestä ja esittää tarvittaessa

ehdotuksia toimenpiteiksi, joiden tarkoituksena on korjata keskittymän vaikutuksia tältä osin, vaikka sillä olisi pitänyt olla mahdollisuus tehdä näin jo ennen kuin komissio antoi ratkaisun keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille.

300 Kuluja, joita kantajalle on aiheutunut sen osallistumisesta asioissa Schneider I ja Schneider II annettujen tuomioiden jälkeen uudelleen aloitettuun hallinnolliseen valvontamenettelyyn, ei olisi aiheutunut sille, jos komissio olisi heti aluksi tehnyt puolustautumisoikeuksia kunnioittavan päätöksen, jota ei olisi tarvinnut kumota tällä perusteella ja jolla olisi voitu viedä valvontamenettely lopulliseen päätökseen joko julistamalla keskittymä yhteismarkkinoille soveltuvaksi tai yhteismarkkinoille soveltumattomaksi.

301 Jos tukemista koskeva väite olisi esitetty 3.8.2001 päivätyssä väitetiedoksiannossa, Schneiderin olisi tosin pitänyt ottaa siihen kantaa ja valmistella tarvittaessa asianmukaiset korjaustoimenpiteet ennen keskittymän yhteismarkkinoille soveltuvuutta koskevan komission päätöksen tekemistä, kuten sen on täytynyt tehdä kyseisen päätöksen kumoamisen ja keskittymän valvontamenettelyn uudelleen aloittamisen jälkeen. On kuitenkin vaikea kiistää sitä, että se, että uudelta oikeudelliselta perustalta aloitetaan uudelleen hallinnollinen menettely, joka keskeytettiin 12 kuukautta aikaisemmin, on välttämättä merkinnyt sääntelytoimielimen vastapuolelle kuluja, jotka ovat huomattavasti suuremmat kuin kulut, joita olisi aiheutunut siitä, että yritys ja sen neuvonantajat, jotka olivat jo olleet täysin mukana komission toimivaltaisten yksiköiden kanssa pidetyissä kokouksissa ja niiden kanssa käydyssä kirjeenvaihdossa, olisivat vastanneet samaan väitteeseen alkuperäisen valvontamenettelyn aikana.

302 Tästä seuraa, että niiden kulujen, joita Schneiderille on aiheutunut sen osallistumisesta keskittymän valvontamenettelyyn, joka aloitettiin uudelleen asioissa Schneider I ja Schneider II annettujen tuomioiden jälkeen, ja toimielimen moitittavan käyttäytymisen välillä on olemassa riittävä syy-yhteys, jotta oikeus korvaukseen syntyy.

Legrandin luovutushinnan alennus, joka myönnettiin Wendel-KKR:lle, jotta luovutuksen voimaantulopäivää voitiin lykätä

303 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä on tutkia, onko soveltumattomuuspäätöstä rasittavan lainvastaisuuden seurauksena ollut sen arvon alentuminen, johon Schneiderin hallussa olleiden Legrandin varojen arvo oli arvioitu Wendel-KKR:n kanssa tehdyssä luovutussopimuksessa.

304 On kiistatonta, että neuvottelujen aloittaminen Legrandin luovuttamiseksi ja luovutussopimuksen tekeminen Schneiderin ja Wendel-KKR:n toimesta 26.7.2002 ovat johtuneet suoraan 10.10.2001 tehdystä soveltumattomuuspäätöksestä, joka oli kyllä lainvastainen mutta jolla oli kuitenkin täysimääräiset oikeusvaikutukset, kunnes se kumottiin 22.10.2002 asiassa Schneider I annetulla tuomiolla.

305 Schneider joutui tämän päätöksen vuoksi aloittamaan Wendel-KKR:n kanssa neuvottelut omistamiensa Legrandin varojen luovuttamisesta ja viemään ne päätökseen jo ennen kuin annettiin tuomio sen kyseisestä päätöksestä nostamasta kumoamiskanteesta, sillä mikäli sen kanne olisi hylätty tuomiolla, se olisi ollut myöhemmin velvollinen aloittamaan luovutusta koskevat neuvottelut ehdoin, jotka olisivat alusta alkaen olleet sen etujen puolustamisen kannalta epäedulliset, ja viemään ne päätökseen, koska ne olisi pitänyt siinä tapauksessa viedä päätökseen hyvin lyhyessä ajassa, kun otetaan huomioon erottamista koskeva määräaika, jonka oli vahvistettu päättyvän 5.2.2003, ja se, että oli epävarmaa, hyväksyisikö komissio tämän määräajan uuden pidentämisen.

306 Tästä seuraa, että Schneiderilla oli soveltumattomuuspäätöksen olemassaolon vuoksi velvollisuus sekä vahvistaa 26.7.2002 tehdyssä luovutussopimuksessa Legrandin luovutushinta että taata itselleen lisäksi mahdollisuus tämän luovutuksen todellisen täytäntöönpanon lykkäämiseen 10.12.2002 saakka.

307 Tämä päivämäärä oli näet riittävässä määrin myöhäisempi kuin asiassa Schneider I nopeutetussa menettelyssä annetun tuomion odotettavissa ollut julistamispäivä, jotta Schneider saisi vahvistuksen riidanalaisen päätöksen laillisuudesta, mikäli sen kumoamiskanne hylättäisiin, tai, mikäli päätös päinvastoin kumottaisiin, kuten myöhemmin tapahtui, varmuuden siitä, että sillä olisi vielä mahdollisuus saada keskittymä komission uudelleen tutkittavaksi esittämällä uusia korjaustoimenpiteitä sellaisen lopullisen päätöksen tekemistä varten, jossa annettaisiin laillinen ratkaisu keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille.

308 Se, että soveltumattomuuspäätöksessä oli kaksi lainvastaisuutta, jotka saattoivat vaikuttaa Schneiderista ilmeisiltä, ja se, että se hyväksyttävällä tavalla haki laillista päätöstä, jolla annettaisiin ratkaisu keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, pakottivat Schneiderin samanaikaisesti neuvottelemaan ja tekemään 26.7.2002 Legrandin luovutusta koskevan sopimuksen ja lykkäämään tämän luovutuksen tosiasiallista toteuttamista 10.12.2002 saakka.

309 Asiakirja-aineistosta ei myöskään ilmene, että luovutussopimus olisi voitu allekirjoittaa ennen 26.7.2002, vaikka riidanalaisessa päätöksessä ei olisi ollut Schneiderin mielestä ilmeisiä lainvastaisuuksia, joista kantaja olisi halunnut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräävän seuraamuksia.

310 On näet otettava huomioon 10.10.2001 alkaen aika, joka oli tarpeen Legrandin suuruisen yrityksen varojen myynnin taustalla olevien monimutkaisten rahoitusmekanismien laatimiseksi ja käyttöön ottamiseksi ja joka ei ole lyhennettävissä, kuten osoittavat ponnistelut, joita Schneider on tehnyt saadakseen komission pidentämään erottamiselle alun perin asetettua 6 kuukauden määräaikaa.

311 Tämä velvollisuus lykätä Legrandin myynnin tosiasiallista toteuttamista, minkä aiheutti se, että Schneider pyrki hyväksyttävällä tavalla saamaan päätöksen, jossa

annettaisiin laillisesti ratkaisu keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, on väistämättä johtanut siihen, että kantaja on myöntänyt Wendel-KKR:lle alennuksen Legrandin luovutushinnasta verrattuna siihen hintaan, jonka se olisi saanut siinä tapauksessa, että kyseessä olisi ollut lopullinen kauppa, joka olisi tehty ilman soveltumattomuuspäätöstä, joka jo alun perin vaikutti sellaiselta, että sitä rasitti kaksi ilmeistä lainvastaisuutta.

312 On näet myönnettävä, että se, että Legrandin varojen tosiasiallisen myynnin lykkääminen 10.12.2002 saakka edellytti sitä, että Wendel-KKR:lle korvattaisiin Legrandin varojen arvonalennuksen riski, jonka Wendel-KKR otti suostuessaan lykkäämiseen, vaikka tämä johtuisi vain siitä, että teollisuusosakkeiden kurssit mahdollisesti heilahtelisivat epäedulliseen suuntaan luovutussopimuksen allekirjoittamispäivän ja sopimuskumppaneiden kesken myynnin tosiasialliseksi toteuttamiseksi sovitun viimeisen mahdollisen toteuttamispäivän välisenä aikana.

313 Tässä yhteydessä on korostettava, että kannekirjelmän liitteessä 29 esitetyssä asiantuntijalausunnossa viitataan nimenomaan Schneiderin menettämään mahdollisuuteen, kun se ei voinut valita Legrandin myyntipäivää.

314 Tämä vastike, joka myönnettiin luovutushinnan alennuksena, on riippumaton siitä purkamiskorvauksesta, joka sisältyi luovutussopimukseen ja jolla tarkoitettiin hintaa, joka Schneiderin olisi pitänyt maksaa, jos se olisi luopunut omalta osaltaan varojen luovutuksesta.

315 Näin ollen soveltumattomuuspäätöstä rasittavan puolustautumisoikeuksien loukkaamisen on katsottava liittyvän riittävän välittömän yhteyden perusteella siihen, että luovutussopimuksessa lykättiin Legrandin myynnin tosiasiallisen toteuttamisen määräaikaa 10.12.2002 saakka, koska tämä lykkääminen oli välttämätöntä, jotta Schneider kykenisi käyttämään hyödyllisellä tavalla jokaiselle oikeusalamaiselle

kuuluvaa oikeutta saada laillinen päätös sääntöjenmukaisesti ilmoitetun keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille ja mahdollisesti tulla kuulluksi menettelyssä, jossa sille annettaisiin tarvittavat takeet.

316 Tämän seurauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteaman yhteisön oikeuden ilmeisen rikkomisen on katsottava niin ikään liittyvän riittävän välittömän syy-yhteyden perusteella vahinkoon, jota Schneiderille on aiheutunut sen vuoksi, että Legrandin luovutushintaa alennettiin siinä yhteydessä, kun Wendel-KKR:lle tapahtuvan luovutuksen tosiasiallista toteuttamista lykättiin.

317 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että soveltumattomuuspäätöstä rasittavan yhteisön oikeuden riittävän ilmeisen rikkomisen on katsottava liittyvän riittävän välittömän syy-yhteyden perusteella yhtäältä kuluihin, joita Schneiderille on aiheutunut osallistumisesta keskittymän hallinnolliseen valvontamenettelyyn, joka aloitettiin uudelleen asioissa Schneider I ja Schneider II annettujen tuomioiden julistamisen jälkeen, ja toisaalta Legrandin varojen luovutushinnan alennukseen, joka myönnettiin Wendel-KKR:lle, jotta luovutuksen viimeistä mahdollista toteuttamispäivää voitaisiin lykätä.

Vahingon kaksi osaa ja niiden arviointi

318 On muistettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteutti 11.12.2003 antamallaan määräyksellä prosessinjohtotoimen, jolla asian käsittely rajoitettiin koskemaan sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntymisen periaatetta ja vahingon arvioimista koskevaa menetelmää.

319 Schneiderille sen osallistumisesta keskittymän valvontaa koskevaan uuteen menettelyyn aiheutuneiden kulujen osalta on huomautettava, että kantajalle on aiheutunut erottamista koskevan hallinnollisen menettelyn, kanteiden T-310/01, T-77/02 ja T-77/02 R sekä keskittymän valvontamenettelyn uudelleen aloittamisen yhteydessä kuluja, joiden määrästä se on esittänyt kokonaisvaltaisen arvion kannekirjelmänsä 150 kohdassa.

320 Jotta kyettäisiin määrittämään summa, joka komission on korvattava Schneiderille valvontamenettelyn uudelleen aloittamisesta aiheutuneina kuluina, on siis vähennettävä kaikista edellä olevassa kohdassa mainituista kuluista niiden kulujen kokonaismäärä, jotka Schneiderille aiheutui asioissa T-310/01, T-77/02 ja T-77/02 R, edellä 293 kohdassa tarkoitetut kulut ja kulut, joita Schneiderille olisi väistämättä aiheutunut tukemista koskevista korjaustoimenpiteistä, joita sen olisi joka tapauksessa pitänyt ehdottaa ennen soveltumattomuuspäätöksen tekemistä, jos kyseinen päätös olisi tehty sen puolustautumisoikeuksia kunnioittaen.

321 Asianosaisten tehtävänä on joko toimittaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle kolmen kuukauden kuluessa tämän tuomion julistamisesta tämän vahingon määrä, joka on vahvistettu yhteisellä sopimuksella edellisessä kohdassa esitettyjen laskentatapojen mukaan, tai esittää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle samassa määräajassa vaatimuksensa numeroina.

322 Vahinko, joka koostuu Legrandin luovutushinnasta Wendel-KKR:lle annetusta alennuksesta, joka johtui siitä, että Legrandin myynti luovutuksensaajalle toteutui tosiasiallisesti vasta 10.12.2002, on yhtä suuri kuin ero, joka vallitsee tässä tapauksessa sopimuspuolten välillä sovitun Legrandin luovutushinnan ja sen hinnan välillä, jonka Schneider olisi voinut saada luovutuksensaajalta, jos sillä olisi ollut käytettävissään keskittymän ensimmäisen valvontamenettelyn päätteeksi 10.10.2001 laillinen päätös keskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille.

323 Yhteisö on siis velvoitettava korvaamaan varma ja arvioitavissa oleva vahinko, jota kantajalle on tällä perusteella aiheutunut.

324 Sen vahingon määrän arvioimiseksi, jota kantajalle on aiheutunut Legrandin luovutushinnan alennuksesta, jonka kantaja joutui myöntämään Wendel-KKR:lle vastikkeeksi siitä, että Legrandin myynti luovutuksensaajalle toteutui todellisuudessa vasta 10.12.2002, on määrättävä työjärjestyksen 65 artiklan d alakohdan, 66 artiklan 1 kohdan ja 70 artiklan mukaisesti asiantuntijalausunnon hankkimisesta sen jälkeen kun osapuolten huomautukset on kuultu ja niitä on kehotettu ottamaan kantaa asiantuntijan valintaan.

325 Tätä tarkoitusta varten asiantuntijalle toimitetaan oikeaksi toimitetut jäljennökset 26.7.2002 tehdystä luovutussopimuksesta, joka on kannekirjelmän liitteenä 8, ja 1.10.2003 päivätystä asiantuntijalausunnosta, joka koskee Schneiderin väittämän vahingon määrittämistä ja joka on kannekirjelmän liitteenä 29.

Schneiderin osuus sen vahingon syntymisessä

Asianosaisten lausumat

326 Komissio katsoo, että Schneider on käyttänyt keskittymiä koskevan yhteisön valvonnan kannalta erittäin riskialtista oikeussuojatietä, kun Ranskan oikeudessa olisi annettu sille sellaisia mahdollisuuksia lähentyä Legrandin kanssa, jotka olisi voitu ilmoittaa komissiolle, ilman että olisi kuitenkaan syntynyt velvollisuutta tehdä julkinen vaihtotarjous.

327 Schneider vastaa, että valittu oikeussuojatie oli ainoa mahdollinen, koska muutoin olisi vaarannettu keskittymän taloudelliset vaikutukset ja turvallisuus, ja että minkään perusteella ei olisi voitu ennakoida periaatteellista vastustusta, jota komissio sille esittäisi, eikä sen puolustautumisoikeuksien loukkaamista, johon tämä syyllistyisi.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

328 On kiistatonta, että Schneider sai haltuunsa Legrandin osakkeet julkisella vaihtotarjouksella vetoamalla poikkeukseen, joka on tehty asetuksen 7 artiklan 3 kohdassa asetuksen säännöksistä johtuvasta keskittymien toteuttamisen lykkäävää vaikutusta koskevasta periaatteesta.

329 Kun Schneider hankki siten asetuksen 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun määräysvallan Legrandissa sekä Ranskan oikeuden että yhteisön kilpailuoikeuden kannalta täysin laillisesti, se ei kuitenkaan kantanut riskiä siitä, että keskittymän valvonta johtaisi asetuksessa vahvistettujen määräaikojen päätyttyä päätökseen, jolla julistettaisiin yhteismarkkinoille soveltumattomaksi oikeudellisesti täysin asianmukainen keskittymä, ja vastaavaan velvollisuuteen, jonka mukaan jo sulautuneiden yritysten varat pitäisi erottaa toisistaan.

330 Kun otetaan huomioon toteutuneen sulautuman laajuus ja taloudellisen vahvuuden huomattava kasvaminen, joka sulautumasta seurasi ainoille kahdelle vahvalle Ranskan pienjännitelaitteiden alakohtaisilla markkinoilla jo toimivalle yritykselle, Schneider ei kuitenkaan voinut olla tietämättä sitä, että toteutetulla sulautumalla saatettaisiin ainakin luoda määräävä asema yhteismarkkinoiden merkittävällä osalla tai vahvistaa sitä, jolloin komissio kieltäisi sen tällä perusteella asetuksen 2 artiklan 3 kohdan nojalla.

331 Markkinavoima, jota keskittymän osapuolilla oli Ranskan alakohtaisilla markkinoilla ja näiden kahden sopimuskumppanin asemien vahvistuminen sulautumisen jälkeen, ilmeni näet 12.12.2000 päivätyn CO-lomakkeen luonnoksen liitteistä 7–17, jotka eivät ole enää luottamuksellisia (ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen neljännen jaoston puheenjohtajan tässä asiassa 21.2.2006 antama määräys, 25 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) ja joissa ilmoituksen tehneet osapuolet olivat ilmoittaneet seuraavalla tavalla ne osuudet prosentuaalisina osuuksina Ranskan alakohtaisista markkinoista, jotka alan tärkeimmillä toimijoilla oli tilivuoden 1999 aikana:

Segmentit	Schneider	Cible	Hager	Siemens	ABB
Segmentti 1 Pääkeskukset	32	-	-	2	2
Segmentti 2 Nousukeskukset	30	7	2	0	1
Segmentti 3 Kaapelihyllyt	-	-	4	-	-
Segmentti 4 Ryhmäkeskukset	32	15	15	0,1	1
Segmentti 5 Vastaanottopää	9	67	3	-	-
Segmentti 5.A.1 Pistorasiat ja kytkimet	6	87	-	-	-
Segmentti 5.A.2 Valvontajärjestelmät	-	-	-	-	-
Segmentti 5.A.3 Turvajärjestelmät	-	-	-	-	-
Segmentti 5.A.4 Tietoliikenneverkot	-	-	-	-	-
Segmentti 5.B Asennusjärjestelmät	31	66	-	-	-
Segmentti 5.C Kaapelitiet	-	38	10	-	-

332 Tästä voidaan päätellä, että Schneider on itse osallistunut oman vahinkonsa syntymiseen ottamalla todellisen riskin siitä, että oikeudellisesti täysin asianmukainen keskittymä julistettaisiin jälkikäteen yhteismarkkinoille soveltumattomaksi ja näin ollen hankitut varat jouduttaisiin mahdollisesti myymään (ks. vastaavasti asia 145/83, Adams v. komissio, tuomio 7.11.1985, Kok. 1985, s. 3539, Kok. Ep. VIII, s. 341, 54 kohta).

333 Tätä näkemystä ei kuitenkaan sovelleta vahinkoon, jota Schneiderille on aiheutunut sen osallistumisesta uuteen keskittymän hallinnolliseen valvontamenettelyyn, sillä tämä osallistuminen ei riippunut keskittymän toteutumispäivästä.

334 Näin ollen asiaan liittyviä tietoja arvioidaan oikeudenmukaisesti, jos kantajan katsotaan olevan vastuussa yhdestä kolmanneksesta korvattavasta vahingosta, jota sille on aiheutunut Wendel-KKR:lle myönnetyn luovutushinnan alennuksen johdosta.

335 Kaikesta edellä esitetystä ilmenee, että komissio on velvoitettava korvaamaan edellä määritellyin ehdoin yhtäältä kulut, joita Schneiderille on aiheutunut siitä, että se on osallistunut asioissa Schneider I ja Schneider II annettujen tuomioiden jälkeen uudelleen aloitettuun keskittymän valvontamenettelyyn, ja toisaalta kaksi kolmannesta vahingosta, jota Schneiderille on aiheutunut siitä, että Wendel-KKR:lle myönnettiin alennusta Legrandin luovutushinnasta.

Korot

Asianosaisten lausumat

336 Schneider vaatii, että sille suoritetaan 4 prosentin vuotuisen koron mukaan korko, jota myönnetyn korvauksen määrälle on kertynyt sen jälkeen kun se aineellistui

4.12.2002, jolloin toisen vaiheen aloittamisesta tehtiin päätös, siihen saakka, kun tämän oikeudenkäynnin päättävä tuomio julistetaan.

337 Samaa 4 prosentin korkoa on Schneiderin mukaan sovellettava myös niiden viivästyskorkojen laskemisiin, joita kertyy myönnettävän korvauksen määrälle tämän tuomion julistamisesta lähtien.

338 Komissio väittää, että Schneider ei ole osoittanut, että sille olisi aiheutunut poikkeustilanne, joka antaisi sille oikeuden korkoihin. Korvauksen määrälle voi sen mukaan enintään kertyä viivästyskorkoa tuomion julistamispäivästä lähtien.

339 Komissio varaa lisäksi itselleen oikeuden riitauttaa kantajan vaatiman 4 prosentin koron korkean määrän.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

340 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kuten niistä jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisistä periaatteista ilmenee, joihin viitataan EY 288 artiklan toisessa kohdassa, korkovaatimus on yleensä hyväksyttävissä vahingonkorvausvaatimuksen yhteydessä (em. asia Dumortier Frères ym. v. neuvosto, tuomion 25 kohta).

341 Oikeusalamaiselle yhteisön elinten lainvastaisen menettelyn vuoksi aiheutuneen vahingon korvaamisella pyritään palauttamaan vahinkoa kärsineen omaisuus ennalleen siinä määrin kuin mahdollista.

342 Näin ollen silloin, kun sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun edellytykset täyttyvät, kuten tässä tapauksessa, yhteisön tuomioistuimet eivät voi jättää huomiotta epäedullisia seurauksia, jotka ovat aiheutuneet vahingon syntymispäivän eli 10.12.2002, jolloin Legrandin luovuttaminen Wendel-KKR:lle tosiasiallisesti toteutui, ja korvauksen maksamispäivän välisen ajanjakson kulumisesta, koska on otettava huomioon todettu rahan arvon aleneminen (asia C-308/87, Grifoni v. EHTY, tuomio 3.2.1994, Kok. 1994, s. I-341, 40 kohta ja asia T-260/97, Camar v. neuvosto ja komissio, tuomio 13.7.2005, Kok. 2005, s. II-2741, 138 kohta).

343 Sen ajanjakson päättymispäivän, joka antaa oikeuden tähän rahan arvon tarkistukseen, on lähtökohtaisesti oltava sama kuin sen tuomion julistamispäivä, jolla todetaan velvollisuus korvata kantajan kärsimä vahinko (yhdistetyt asiat C-104/89 ja C-37/90, Mulder ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 19.5.1992, Kok. 1992, s. I-3061, Kok. Ep. XII, s. I-99, 35 kohta ja em. asia Camar v. neuvosto ja komissio, tuomion 142 ja 143 kohta).

344 Siltä osin kuin vahingonkorvausvaade ei kyseisen tuomion julistamispäivänä ole kuitenkaan määrältään varma eikä se ole määriteltävissä toteennäytettyjen objektiivisten seikkojen perusteella, viivästyskorot eivät kuitenkaan voi alkaa juosta kyseisestä päivästä vaan vasta tämän vahingon määrän toteavan tuomion julistamispäivästä, mikäli maksu viivästyy, ja siihen saakka, kunnes korvaus on kokonaan maksettu.

345 Tästä seuraa, että sen korvauksen määrää, joka kantajalle on maksettava 10.12.2002 lähtien, on tarkistettava vahingon määrän toteavan tuomion julistamispäivään saakka, minkä jälkeen siihen lisätään viivästyskorot viimeksi mainitusta päivästä siihen saakka, kunnes korvaus on kokonaan maksettu.

346 Sovellettava korko lasketaan niiden korkojen perusteella, jotka Euroopan keskuspankki vahvistaa perusrahoitusoperaatioita varten ja jotka olivat voimassa näiden kahden asianomaisen ajanjakson aikana, korotettuna kahdella prosenttiyksiköllä, siltä osin kuin tämä korkokanta ei ole korkeampi kuin kantajan vaatimuksissaan esittämä 4 prosentin korko (edellä 343 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Mulder ym. v. neuvosto ja komissio, tuomion 35 kohta).

Korvauksen korottamista kansallisen veron määrällä koskeva vaatimus

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

347 Schneider vaatii korvauksen korottamista sen veron määrällä, jota sen on maksettava tämän korvauksen määrästä.

348 Komissio vastaa, että veron määräytymisperusteen puuttuessa ei voida ajatella korvausta, joka perustuisi veroluonteisiin kuluihin, jotka eivät kuulu enää vahingon laskentaperusteita koskevan menetelmän vaan niitä koskevan asiakysymyksen tutkinnan alaan.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

349 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että myönnettävää korvausta ei voida korottaa korvauksen määrästä tulevaisuudessa mahdollisesti kannettavan kansallisen veron määrällä.

350 On todettava, että Schneiderin kannekirjelmänsä liitteessä 29 esittämän asiantuntijalausunnon mukaan ei ole varmaa, kannetaanko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen myöntämästä korvauksesta vero.

351 Korotusvaatimusta on joka tapauksessa pidettävä ennenaikaisena, koska ei ole esitetty tietoa sen enempää myönnettävän korvauksen määrästä kuin verokannastakaan, jota kansalliset veroviranomaiset mahdollisesti soveltaisivat veroa kantaessaan.

352 On siis joka tapauksessa hylättävä vaatimus, jonka mukaan korvausta pitäisi korottaa korvauksen määrästä mahdollisesti kannettavan kansallisen veron määrällä.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu neljäs jaosto)

ennen asian lopullista ratkaisua, on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Euroopan yhteisö velvoitetaan korvaamaan yhtäältä kulut, joita Schneider Electric SA:lle on aiheutunut osallistumisesta keskittymän valvontamenettelyyn, joka aloitettiin uudelleen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asioissa T-310/01 ja T-77/02, Schneider Electric vastaan komissio, 22.10.2002 antamien tuomioiden julistamisen jälkeen, ja toisaalta kaksi kolmannesta vahingoista, joita Schneider Electricille on aiheutunut siitä, että Schneider Electricin piti myöntää luovutuksensaajalle Legrand SA:n luovutushinnasta alennus vastineeksi siitä, että Legrandin myynnin tosiasiallista toteuttamista lykättiin 10.12.2002 saakka.

2) Kanne hylätään muilta osin.

3) Asianosaiset ilmoittavat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle kolmen kuukauden kuluessa tämän tuomion julistamisesta vahingon ensimmäiseen osaan liittyvän määrän, joka on vahvistettu yhteisellä sopimuksella tämän tuomion 320 kohdassa esitettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

4) Ellei tällaiseen sopimukseen päästä, asianosaiset esittävät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle samassa määräajassa vaatimuksensa numeroina.

5) Hankitaan asiantuntijalausunto edellä 1 kohdassa tarkoitetun Schneider Electricille aiheutuneen vahingon toisen osan suuruuden arvioimiseksi.

6) Schneider Electriciä ja komissiota kehotetaan ottamaan kantaa asiantuntijan valintaan tai ehdottamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle asiantuntijoiden luetteloa, josta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi nimetä yhden asiantuntijan.

7) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamo toimittaa asiantuntijalle asiantuntijalausuntoa varten oikeaksi todistetut jäljennökset kannekirjelmän liitteistä 8 ja 29.

8) Asiantuntijaa kehotetaan esittämään kertomuksensa myöhemmin vahvistettavassa määräajassa.

9) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamo antaa kertomuksen asianosaisille tiedoksi.

10) Korvauksen määrää tarkistetaan, ja siihen lisätään viivästyskorot tämän tuomion 345 ja 346 kohdassa määriteltyjen perusteiden mukaisesti.

11) Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Legal Wiszniewska-Białecka Vadapalas

Moavero Milanesi Wahl

Julistettiin Luxemburgissa 11 päivänä heinäkuuta 2007.

E. Coulon H. Legal

kirjaaja jaoston puheenjohtaja

Sisällys

Asiaa koskeva lainsäädäntö ... II - 2253

Asian tausta ... II - 2256

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset ... II - 2278

Tutkittavaksi ottaminen ... II - 2280

Asianosaisten lausumat ... II - 2280

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ... II - 2281

Asiakysymys ... II - 2283

Asianosaisten yleiset väitteet ... II - 2283

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen alustavia näkemyksiä ... II - 2287

Soveltumattomuuspäätöstä rasittavat lainvastaisuudet ... II - 2290

Keskittymän vaikutuksia koskeneessa tutkimuksessa todetut puutteet ... II - 2290

– Asianosaisten lausumat ... II - 2290

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ... II - 2291

Schneiderin puolustautumisoikeuksien loukkaaminen ... II - 2294

– Asianosaisten lausumat ... II - 2294

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ... II - 2295

Muut komission käyttäytymiseen liittyvät lainvastaisuudet, joiden katsotaan lisänneen vahinkoa, jota kantaja väittää kärsineensä soveltumattomuuspäätöksen vuoksi, tai aiheuttaneen erillistä vahinkoa ... II - 2299

Lojaalisuuden puuttuminen ... II - 2299

– Asianosaisten lausumat ... II - 2299

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ... II - 2301

Schneiderin oikeutta tulla puolueettoman viranomaisen kuulemaksi koskeva loukkaaminen ..... II - 2303

– Asianosaisten lausumat ..... II - 2303

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2304

Taipumattomuus, jota komissio on ilmaissut määrittäessään Schneiderin ja Legrandin erottamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt ..... II - 2306

– Asianosaisten lausumat ..... II - 2306

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2308

Keskittymän osapuolten välisten jännitteiden hyväksi käyttäminen ..... II - 2311

– Asianosaisten lausumat ..... II - 2311

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2312

Komission luopuminen yksinomaisesta toimivallastaan ..... II - 2313

– Asianosaisten lausumat ..... II - 2313

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2313

Vilpittömän mielen puuttuminen pantaessa täytäntöön asiassa Schneider I annettua tuomiota ..... II - 2314

– Asianosaisten lausumat ..... II - 2314

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2315

Puolustautumisoikeuksien loukkaaminen ..... II - 2317

– Asianosaisten lausumat ..... II - 2317

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2318

Schneiderin marraskuussa 2002 ehdottamien korjaustoimenpiteiden virheellinen, epälojaali ja syrjivä tutkiminen ..... II - 2319

– Asianosaisten lausumat ..... II - 2319

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2320

Väitetty syy-yhteys soveltumattomuuspäätöstä rasittavan riittävän ilmeisen yhteisön oikeuden rikkomisen ja tässä yhteydessä vedottujen vahinkojen välillä ..... II - 2323

Schneiderin hallussa olevien Legrandin varojen arvon menetys ..... II - 2323

Schneiderin maksamat palkkiot sekä sille aiheutuneet hallinnolliset kulut ja oikeudenkäyntikulut ..... II - 2330

Legrandin luovutushinnan alennus, joka myönnettiin Wendel-KKR:lle, jotta luovutuksen voimaantulopäivää voitiin lykätä ..... II - 2334

Vahingon kaksi osaa ja niiden arviointi ..... II - 2337

Schneiderin osuus sen vahingon syntymisessä ..... II - 2339

Asianosaisten lausumat ..... II - 2339

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2340

Korot ..... II - 2342

Asianosaisten lausumat ..... II - 2342

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2343

Korvauksen korottamista kansallisen veron määrällä koskeva vaatimus ..... II - 2345

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat ..... II - 2345

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2346